

Jaarverslag
Wereld Natuur Fonds
2016-2017

Inhoud

Voorwoord	6
Bestuursverslag	
Meerjarenstrategie	10
Natuurbescherming	12
Diersoorten	14
Bossen	18
Zoetwater	22
Klimaat	26
Oceanen	30
Voedsel	34
Verbinding	38
Organisatie & bestuur	56
Financieel beleid	74
Jaarrekening	90
Overige gegevens	140

Voorwoord en vooruitblik

Dynamisch. Dat typeert het afgelopen en tevens eerste jaar van onze nieuwe meerjarenstrategie. Een jaar waarin het Wereld Natuur Fonds heel veel belangrijke stappen heeft gezet naar een vernieuwde, meer adaptieve organisatie. Stappen die hard nodig zijn om impact te blijven realiseren voor de natuur en als organisatie relevant te blijven. Een mooie uitdaging.

Op het gebied van natuurbescherming ligt die uitdaging vooral in een verschuiving van een grote focus op het behoud van wat er vroeger was naar een focus op herstel van natuurlijke veerkracht. Het Living Planet Report liet afgelopen jaar voor de zoveelste keer op een rij zien dat het met de populaties dieren in het wild zeer slecht is gesteld: als het natuurverlies in het huidige tempo doorgaat, zijn we in 2020 wereldwijd ruim tweederde van de dieren kwijt. De mens is hiervan grotendeels de oorzaak: het kappen van regenwoud voor landbouwgrond, de bouw van enorme stuwdammen, maar ook klimaatverandering, grootschalige stroperij en overbevissing.

In plaats van dweilen met de kraan open kiest WNF nadrukkelijk voor het ondersteunen en herstellen van veerkrachtige, robuuste ecosystemen zodat die deze bedreigingen beter aan kunnen. Deze verschuiving voerden wij afgelopen jaar door in onze internationale investeringen, maar ook in Nederland. Met name in het Droomfondsproject Haringvliet in de Zuidwestelijke delta hebben we samen met partners een aantal stappen kunnen zetten die onze mooie delta veerkrachtiger maken.

De samenleving verandert snel. *Disruptors* veranderen traditionele markten en de marktleiders van morgen zijn niet de marktleiders van vandaag. Onze achterban wil steeds meer zelf kunnen beslissen waar en hoe zij het verschil maakt. Als organisatie die midden in de samenleving staat bewegen wij van een traditionele charitas organisatie naar een organisatie die mensen inspireert, betreft en verbindt om zelf het verschil te maken. Een open organisatie die actief de samenwerking opzoekt. Grootschalige digitalisering drijft deze processen aan. Om op de externe marktontwikkelingen in te spelen hebben wij afgelopen jaar cruciale stappen gezet richting een nieuw businessplan dat deze verschuiving weerspiegelt.

En de eerste vruchten konden we afgelopen jaar al plukken. De campagne voor de haai was een groot succes, waarin wij een recordbedrag van €621.780 ophaalden met onze grote, gemotiveerde groep jonge WNF-Rangers. Met één van onze belangrijkste partners, de Rabobank, vierden

wij de afronding van de eerste fase van dit partnerschap met fantastische resultaten voor de natuur in landen als Chili en Brazilië. In Nederland leverde ditzelfde partnerschap in nauwe samenwerking met FrieslandCampina de lancering van de biodiversiteitsmonitor op. Deze monitor laat de resultaten van Nederlandse boeren zien op het gebied van het herstel van biodiversiteit op hun land. Een cruciale eerste stap naar een duurzame landbouw waarin 'boeren met natuur' centraal staat.

De lijn van afgelopen jaar zetten wij ook komend jaar voort. We zetten ons in om mensen meer te betrekken en te bewegen om zelf in actie te komen om de natuur te beschermen. Op natuurbeschermingsgebied staat komend jaar de tijger centraal, met als doelstelling om in 2022 het aantal tijgers in het wild te verdubbelen. We nemen belangrijke stappen om tijgers te herintroduceren in Kazachstan en betrekken onze achterban intensief bij het bereiken van onze doelstelling. Daarnaast zetten

we de interne vernieuwing en herpositionering voort door te investeren in betere data en een krachtiger digitaal systeem, en het aangaan van nieuwe vormen van samenwerking met partners.

Wij danken al onze donateurs waaronder de vele kinderen en jongeren, giftgevers, partners, Nationale Postcode Loterij en overige financiers voor hun enorme bijdrage aan ons natuurbeschermingswerk het afgelopen jaar. Ook danken wij onze vrijwilligers, goodwill-ambassadeurs en medewerkers voor hun gepassioneerde inzet voor WNF en het wereldwijde WWF-netwerk.

4 december 2017

Lokke Moerel,
Voorzitter Raad van Toezicht

Kirsten Schuijt,
Algemeen Directeur

Meerjarenstrategie WNF 2016-2020

Samen de natuur beschermen

*De natuur is het grootste wonder op aarde.
Een magisch samenspel van mensen, dieren en planten.
Ons lot als mensen is onlosmakelijk verbonden met
de natuur. En niet alleen als toeschouwer. Door wat we
kopen en eten en door hoe we ons verplaatsen en wonen
hebben we invloed op de natuur.*

Vaak veroorzaken we problemen met ons gedrag. Maar dat wij de oorzaak zijn, heeft tegelijkertijd een voordeel: we kunnen ook de oplossing vormen. Dat kan ieder voor zich doen, maar het kan ook samen. En dat is wat het Wereld Natuur Fonds wil.

WNF is onderdeel van het internationale WWF en de afgelopen decennia uitgegroeid tot een wereldwijd netwerk van natuurbeschermers, lokale bevolking, regeringen, het bedrijfsleven, donateurs en vrijwilligers. Mensen met dezelfde passie voor de natuur en de wilskracht om deze te beschermen. Onze missie is even uitdagend als helder: werken aan een wereld waarin de mens leeft in harmonie met de natuur. Een vitale en veerkrachtige natuur, die we vol trots kunnen doorgeven aan de generaties na ons.

Natuurbescherming

- We zetten naast het beschermen van dieren en gebieden ook in op herstel en veerkracht van de natuur
- We werken in Nederland en Europa plus 12 gebieden buiten Europa. Daar richten we ons op 12 bedreigde diersoorten
- We willen de grenzen bewaken van wat onze planeet aankan. Om dat te bereiken willen we het beleid van belangrijke Nederlandse spelers positief beïnvloeden. Daarbij kijken we vooral naar de impact van voedsel

Verbinding

- We willen burgers, bedrijven, overheden en ngo's samen bewegen om tijd, kennis, invloed en geld te investeren in een duurzame samenleving
- Om die beweging op gang te krijgen willen we groeien met een bredere en meer betrokken achterban, en willen we een leidende, open en inspirerende organisatie zijn
- We willen gezamenlijk meer resultaat bereiken door als adaptieve, lerende en innovatieve organisatie ons werk meer focus te geven

1 Diersoorten

De meest iconische diersoorten zijn niet langer bedreigd. Stroperij en illegale handel zijn gestopt en er zijn bijna geen conflicten tussen mensen en dieren.

2 Bossen

Het kappen van de onmisbare bossen is gestopt. Wereldwijd is minstens de helft van het bos beschermd.

3 Zoetwater

Zoetwatergebieden leveren schoon water voor plant, mens en dier; rivieren kunnen weer vrij stromen.

6 Voedsel

Voedselproductie is duurzaam en toekomstbestendig; landbouw levert voldoende voedsel op én beschermt natuur.

5 Oceanen

Het gaat goed met de wereldzeeën, met de visstand én met duurzame visserij.

4 Klimaat

Natuurgebieden zijn voorbereid op de gevolgen van de klimaatverandering.

Natuurbescherming

Diersoorten

Doel: de meest iconische diersoorten zijn niet langer bedreigd. Stroperij en illegale handel zijn gestopt en er zijn bijna geen conflicten tussen mensen en dieren.

Stroperij en illegale handel nemen de afgelopen jaren schrikbarend snel toe. Door de toenemende welvaart in Azië stijgt de vraag naar producten van bedreigde diersoorten. De handel is zeer lucratief, de pakkans is maar klein en de straffen zijn laag. WNF helpt lokale kantoren bij de bescherming van bedreigde diersoorten, met speciale aandacht voor de Sumatraanse en Javaanse neushoorn.

Mensen komen steeds vaker in contact met wilde dieren, wat leidt tot meer (dodelijke) conflicten. WNF probeert deze Human-Wildlife Conflicts te voorkomen zodat er geen onnodige mensen- en dierenlevens verloren gaan. Door technologische innovaties, trainingen en het planmatig inrichten van landschappen kunnen Aziatische en Afrikaanse olifanten, berggorilla's, tijgers, sneeuwlui paarden en ijsberen zonder grote problemen naast mensen leven.

Resultaten

- 1 Wereldwijd zijn er nog geen honderd Sumatraanse neushoorns over.** Ze leven bovendien in kleine, niet levensvatbare groepen. Om de soort voor uitsterven te behoeden heeft WNF een radicale koerswijziging moeten maken. Waar we ons eerst vooral op bescherming van in het wild levende populaties richtten, willen we nu de laatste Sumatraanse neushoorns in grote fokcentra bijeen brengen. Hieraan zitten risico's, maar we denken dat dit het laatste redmiddel is om deze bijzondere diersoort te behouden. De Indonesische overheid is het inmiddels eens met deze koerswijziging, net als andere natuurbeschermingsorganisaties. Samen werken we aan een praktische invulling van de nieuwe aanpak.
- 2 Producten van honderden olifanten, neushoorns en tijgers werden jarenlang via een illegale handelsroute naar Vietnam gesmokkeld.** Eind 2016 was hierover een openbare hoorzitting: een initiatief van de Wildlife Justice Commission (waar WNF nauw bij betrokken is). De hoorzitting kreeg veel aandacht in de media en had direct resultaat, want de illegale handelsroute is vrijwel gesloten. In Maleisië werd dankzij informatie van de WJC een netwerk van tijgerhandelaars opgerold.
- 3 We hebben de Indonesische overheid overtuigd om een tweede reservaat voor Javaanse neushoorns op te zetten.** Momenteel zijn er ongeveer 65 neushoorns in Nationaal Park Ujong Kulon; dit is de gehele wereldpopulatie. Met een tweede reservaat hopen we de risico's, zoals ziektes, te spreiden en daarmee kleiner te maken. Een groter leefgebied moet ook ruimte bieden aan meer Javaanse neushoorns.
- 4 Het HWC-team (Human-Wildlife Conflict) in het Russische Amoer loste het afgelopen jaar met succes 21 conflicten met tijgers op.** Drie tijgers zijn gevangen en inmiddels weer losgelaten in afgelegen bosgebied. WNF in Nederland was bij het project betrokken: we zorgen ervoor dat we de opgedane kennis en ervaring kunnen gebruiken voor andere tijgerprogramma's.
- 5 We voeren al jaren strijd tegen de ivoorhandel in Azië.** Het afgelopen jaar lijkt hierin eindelijk beweging te zitten. De Chinese overheid kondigde eind 2016 aan dat in de loop van 2017 de binnenlandse handel in ivoor helemaal wordt verboden. Intussen is in China al een derde van alle ivoorwinkels en snijfabrieken gesloten. Na dit succes gaan we ons op Thailand, Vietnam en de Filipijnen richten om ook daar de ivoorhandel stil te leggen.
- 6 Eind januari vierde WNF in Nepal dat er al duizend dagen geen Indische neushoorn gestroopt was in Nationaal Park Chitwan.** Dit kwam nog niet eerder in de geschiedenis van Nepal voor. Helaas werd in april weer een neushoorn gedood om zijn hoorn. Een signaal dat, ondanks de winst van duizend dagen zonder stroperij, de strijd ook hier nog niet is gestreden.

Bossen

Doel: het kappen van de onmisbare bossen is gestopt. Wereldwijd is minstens de helft van het bos beschermd.

Planten, dieren en mensen kunnen niet bestaan zonder bos: ze zijn de longen van deze planeet en zorgen voor zuivere lucht en schoon water. De bossen verdwijnen snel: elk jaar gaat een gebied van ruim twee keer Nederland verloren. Belangrijkste boosdoener is de productie van hout, papier, palmolie en soja, veeteelt en mijnbouw. Bijna de helft is al verdwenen en de overgebleven bossen worden ernstig bedreigd, zelfs het kleine deel dat is beschermd.

WNF levert kennis, contacten en financiële middelen die nodig zijn om bossen te beschermen. Dat geldt speciaal voor de tropische regenwouden in Afrika, Zuid-Amerika, op Sumatra en Borneo. We brengen de bosgebieden in kaart en houden de ontwikkelingen scherp in de gaten.

Resultaten

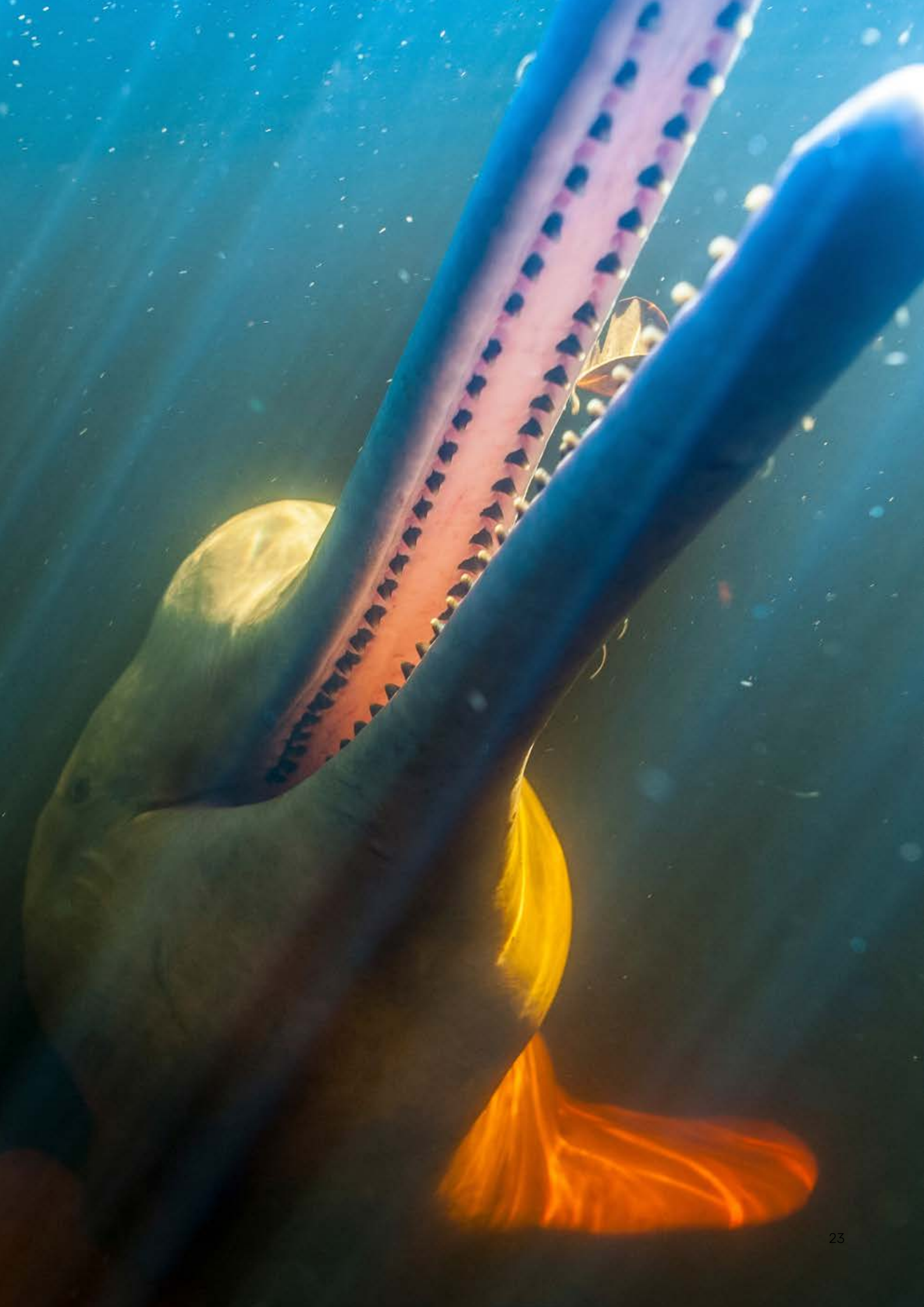
- 1 **In belangrijke bosgebieden wordt vaak hout gekapt voor de aanleg van wegen of de ontwikkeling van land- en mijnbouw.** Om zulke plannen wereldwijd in de gaten te houden, hebben we WWF Geo Cloud gelanceerd. Dit online platform vol met luchtfoto's, satellietbeelden en andere kaartdata laat precies zien hoe het bos ervoor staat en waar bijvoorbeeld wegen of mijnbouw zijn gepland. De data en analyses krijgen we aangeleverd van maar liefst 500 geografen, zodat alle natuurbeschermers wereldwijd er toegang tot hebben en direct in actie kunnen komen.
- 2 **In Sabah, het noorden van Borneo dat onderdeel is van Maleisië, is nog eens ruim 100.000 hectare aan tropisch regenwoud als beschermd aangemerkt na lobby van onder andere WNF.** Daarmee komt het aandeel beschermd bosgebied in Sabah op 26%.
- 3 **De Centraal-Afrikaanse Republiek en de Democratische Republiek Congo (DRC) ondertekenden de Marrakesh-verklaring.** Zij doen mee aan een Tropical Forest Alliance om het regenwoud te redden. De Congolese regering stelde direct concrete actiepunten op: ontbossing tot nul terugbrengen, oude plantages hergebruiken en de RSPO-eisen (duurzame productie) stellen aan nieuwe plantages. WNF wil dat ook Kameroen en de Republiek Congo (RoC) voor het eind van 2017 zich hierbij aansluiten.
- 4 **In het Congobekken is het bosgebied dat verantwoord wordt beheerd niet gegroeid.** Inspectie wees uit dat een van de boskapbedrijven zich niet aan de FSC-regels hield, zodat dit bedrijf zijn certificaat kwijtraakte. Het bosgebied met het FSC-keurmerk bleef daarom steken op 5,6 miljoen hectare.
- 5 **Cruciaal leefgebied van de bedreigde Siberische of amoertijger is op het nippertje gered.** Begin 2017 trad een decreet van de Russische overheid in werking waarmee de beschermde status van maar liefst 80% van de Koreaanse pijnboombossen zou verdwijnen. WNF en Greenpeace tekenden onmiddellijk beroep aan tegen het besluit. En met succes: het ministerie heeft de wijziging geschrapt, waardoor het verbod op houtkap in stand blijft.
- 6 **Het is WNF gelukt om belangrijke stappen te zetten in de verduurzaming van de palmolieproductie in Afrika.** Dit jaar kreeg de Awala-plantage in Gabon als eerste plantage het RSPO-keurmerk voor duurzame productie. Maar er is nog een lange weg te gaan, in heel Afrika heeft nog niet 1% van het gebied een RSPO-keurmerk; 80% van de boeren zijn hiervoor gewoon te klein.

Zoetwater

Doel: zoetwatergebieden leveren schoon water voor plant, mens en dier; rivieren kunnen weer vrij stromen.

Waterrijke gebieden als moerassen, meren, rivieren en mangrovebossen zijn bijzonder rijk aan plant- en diersoorten. Mensen leggen deze wetlands al eeuwenlang droog voor landbouw, industrie en bewoning. We dammen rivieren af en leggen stuwmeren aan. Samen leidt dat tot versnipperde natuurgebieden waardoor vissen niet genoeg ruimte meer hebben, én risico's voor de mens zoals overstromingen.

WNF zet zich wereldwijd in om belangrijke zoetwatergebieden te beschermen. Rivieren moeten ongestoord kunnen stromen van de bron tot de monding, zonder obstakels zoals dammen of dijken. Daarmee zorgen we voor mooie, veilige en leefbare gebieden, zowel in Nederland als in de rest van de wereld.

Resultaten

1 In Brazilië restaureren we de zijrivieren van het Pantanal wetland, het grootste wetland ter wereld. Samen met de lokale bevolking herstelden en beschermden we dit jaar al 82 bronnen: de oorsprong van de vele kleine riviertjes. Ook hebben we in de zijrivier Guariroba drie hectare herbeebost. Lokale landeigenaren gaan het gebied met de bronnen tegen een kleine vergoeding duurzaam beheren.

2 We hebben een stuk grond aangekocht om een centrum voor waterbeheer te bouwen langs de Kafue, een grote rivier in Zambia. Het Delftse opleidingsinstituut UNESCO-IHE gaat hier onderwijs verzorgen en onderzoek doen naar waterbeheer. Ook de internationale roeibond FISA is bij de opzet van het centrum betrokken: om mensen enthousiast te maken voor water, kunnen ze er ook roeien.

3 Tien wetlands (in Madagascari en in de regio Donau en Karpaten) zijn toegevoegd aan de 'Ramsarlijst' en dus erkend als beschermd waterrijk natuurgebied. In totaal gaat het om 221.00 hectare.

4 WNF wil de Europese Atlantische steur terug in de Rijn, nadat deze oeroude vis in de jaren '50 is uitgestorven in Nederland.

Na proefuitzettingen van de steur in 2012 en 2015 loopt het project nu vertraging op. In het kweekcentrum in de Gironde zijn geen nieuwe steuren beschikbaar om uit te zetten. We blijven zoeken naar een oplossing.

5 Meer aandacht voor natuur in grote wateren, daar lobbyt WNF voor in Den Haag. De overheid voert momenteel alleen grote waterprojecten uit met het oog op veiligheid en schoon drinkwater. Dat is volgens ons een gemiste kans: dankzij 'werken met natuur' kunnen we óók de hoge waterstanden opvangen en het landschap rijker en beter leefbaar maken. De Nederlandse overheid werkt nu aan een programmavoorstel waarbij ze ons actief betreft.

6 In 2018 wordt het Haringvliet in de Rijn-Maasdelta weer verbonden met de zee; de sluizen gaan op een kier. WNF wil de deltanatuur daar herstellen om bedreigde trekvogels en trekvissen weer terug te laten keren. Het Droomfondsproject Haringvliet, mogelijk gemaakt door de financiële steun van de Nationale Postcode Loterij, draagt hieraan bij. Voor brede steun in de regio, stimuleren we (duurzaam) toerisme naar het Haringvliet. Zomer 2016 en 2017 kon je er per waterbus heen vanuit Rotterdam en Dordrecht. Gemeenten doen graag mee met onze plannen en de provincie verleende ons dit jaar zelfs een forse subsidie

Klimaat

Doel: natuurgebieden zijn voorbereid op de gevolgen van de klimaatverandering.

Klimaatverandering is een feit. Dat heeft enorme gevolgen voor het weer, voor mensen en voor de natuur. Om onze natuur te kunnen behouden, moeten we met het veranderende klimaat leren omgaan: we moeten klimaatbestendig worden. Welke soorten kunnen zich goed aanpassen of gaan migreren naar nieuwe gebieden? Welke gebieden zijn juist kwetsbaar? We nemen deze vragen mee in ons veldwerk en wisselen wereldwijd kennis uit met klimaatexperts.

WNF focust zich op het in de toekomst klimaatbestendig maken van natuurgebieden voor de belangrijkste plant- en diersoorten (klimaatadaptatie). Toch is onze kennis erover nog beperkt, en onze menskracht eigenlijk onvoldoende. Ook partners en overheden waarmee we samenwerken hebben daarmee te kampen. Maar we hebben geen keuze: we zullen de klimaatrisico's moeten leren kennen en verwerken in onze programma's. Daar zetten we dus vol op in.

Resultaten

1 WNF brengt de effecten en risico's van klimaatverandering in kaart voor de belangrijkste natuurgebieden. Dit doen we samen met onze partners: met Columbia University zijn de klimaatrisico's voor de Zambezi in zuidelijk Afrika onderzocht, en met Naturalis de risico's voor Sumatra. Met de resultaten plannen we nieuwe projecten in deze gebieden.

2 WNF in Colombia ontwikkelde een interactieve klimaatatlas voor het Amazonegebied. De online atlas laat goed zien hoe de beschermde gebieden verdeeld zijn en welke extra aandacht nodig hebben. Ook kun je zien welke gebieden veel risico lopen vanwege het veranderende klimaat. Nederlandse WNF'ers trairden collega's in Colombia in het maken van zulke kaarten. Afgelopen zomer riepen collega-kaartenmakers de klimaatatlas uit tot 'beste atlas van het jaar 2017'.

3 Welke effecten heeft het veranderende klimaat op de natuur van Borneo, en dan met name op de orang-oetans? Om dat uit te vinden, hebben we in Borneo een aantal mogelijke scenario's onderzocht. Deze ervaring komt goed van pas voor het onderzoek naar klimaatrisico's (zoals overstromingen of droogtes) in de Atlantische Bossen, het Zuid-Amerikaanse regenwoud.

4 We hebben verschillende trainingen en workshops gehouden om inzicht te krijgen in de gevolgen van klimaatverandering (zoals zeespiegelstijging en extreem weer) en klimaatscenario's te ontwikkelen. Momenteel testen we strategieën om deze risico's te beperken in Zuid-Amerika (Guyana's en Cerrado-Pantanal), Indonesië (Aceh) en Afrika (het Congobekken).

5 De ijsberen op de eilandengroep Spitsbergen hebben veel last van de gevolgen van klimaatverandering. WNF volgt de ijsberenstand daar al jaren op de voet. Zo kunnen we de verantwoordelijke overheden snel wijzen op maatregelen om deze dieren te beschermen. Op die manier hebben we al een aantal bedreigingen kunnen aanpakken. Zo hebben Rusland, Canada en VS dit jaar aangekondigd om voorlopig geen nieuwe activiteiten te ondernemen voor de winning van olie en gas in het gebied. Ook maken we vorderingen om het gebruik van stookolie in scheepvaart aan banden te leggen; de olie lekkage is desastreus voor het Arctisch ecosysteem.

Oceanen

*Doel: het gaat goed met de wereldzeeën,
met de visstand én met duurzame visserij.*

Oceanen beslaan ruim twee derde van het aardoppervlak. Er leven duizenden soorten vissen, zoogdieren en planten. Bijna drie miljard mensen zijn van vis afhankelijk voor hun voedsel; miljoenen werken op zee in visserij en toerisme. Toch gaan wij mensen niet goed om met onze prachtige oceanen. Overbevissing en bijvangst zorgen ervoor dat veel zeedieren met uitsterven zijn bedreigd. Vervuiling en klimaatverandering bedreigen de koraalriffen, de kraamkamers voor het leven in de zee.

WNF zorgt ervoor dat het leven in de zeeën en oceanen herstelt, toeneemt en zich ook in de toekomst kan handhaven. We zetten ons wereldwijd in om visbestanden te herstellen en beschermen, met de nadruk op haaien en roggen. Dat betekent dat de visserij duurzamer moet worden, er meer beschermde zeegebieden moeten komen en dat de vervuiling langs de kust en in zee moet verminderen.

Resultaten

- 1** Het afgelopen jaar wilden we de hoeveelheid beschermd zeegebied met 1% uitbreiden. Dat doel hebben we samen met onze internationale partners behaald. 1% uitbreiding klinkt wellicht als weinig vooruitgang, maar is een mooie stap voorwaarts. Het brengt het totaal aan beschermd gebied wereldwijd op ruim 5%.
- 2** Een historisch besluit: op 27 oktober 2016 werd de Rosszee bij Antarctica erkend als beschermd zeegebied. Met zijn ruim 1,5 miljoen vierkante kilometer (35 keer Nederland!) is het meteen het grootste beschermde gebied op zee. Hier leeft een kwart van alle keizerspinguïns en een derde van de kleinere adéliepinguïns. Ook komen er drie soorten orka's, bultrugwalvissen en veel zeehonden voor. We maken ons al sinds 2005 hard voor een goede bescherming van dit unieke gebied
- 3** WNF wil dat een aantal belangrijke gebieden in de Noordzee beschermd worden. Nederland zette daarin in 2017 een aantal eerste stappen. Vlak voor het verkiezingsreces nam de Tweede Kamer een motie aan waarmee het Friese Front en de Centrale Oestergronden kunnen worden gesloten voor visserij die de bodem beschadigt. Het gaat om een oppervlakte van totaal 2.000 vierkante kilometer.
- 4** Wereldwijd doen 183 landen mee aan het CITES-verdrag om de handel in bedreigde dieren en plantsoorten te reguleren. In oktober 2016 kwamen daar veel afspraken bij. Wat het zeeleven betreft, krijgen vooral de zijdehaai en de vossaai betere bescherming. Ze worden nu veel gevangen voor de Chinese haaienvinnensoep, maar dat moet minder worden. Ook de duivelsrog wordt beter beschermd. Zijn kieuwspletten zijn een gewild ingrediënt voor Chinese traditionele medicijnen.
- 5** In het kweekcentrum voor haaien en roggen in Utrecht zijn dit jaar bijna 300 stekelroggen geboren. De volgende stap is om ze uit te zetten in de Noordzee voor herstel. Na dit succes gaan we kijken hoe we ook de meer zeldzame haaien- en roggensoorten kunnen kweken en uitzetten. Uiteindelijk is ons doel om het ecosysteem in de Noordzee te herstellen met daarin gezonde populaties haaien en roggen.
- 6** Een schone zee begint aan de kust, en dat geldt zeker voor een eiland als Bonaire. Daarom werkten we daar ook dit jaar samen met partners aan betere afvalverwerking. Voor de tweede keer vond de succesvolle actie 'Trash to Cash' plaats: bewoners zamelden afval in, plastic recycling kreeg de nodige aandacht en het afvalbedrijf van Bonaire maakte een business plan voor hergebruik.

Voedsel

Doel: voedselproductie is duurzaam en toekomstbestendig; landbouw levert voldoende voedsel op én beschermt natuur.

Landbouw is onlosmakelijk verbonden met natuur, maar op dit moment gaat de wereldwijde voedselproductie vooral ten koste van natuur en biodiversiteit. We staan voor de uitdaging om natuur te beschermen en voldoende voedsel te produceren binnen de grenzen van onze planeet. De landbouw is niet alleen een belangrijke veroorzaker van natuurverlies, maar kan ook een onderdeel van de oplossing zijn. Sterker nog, de landbouw heeft de diensten die de natuur levert hard nodig om nu én in de toekomst voldoende voedsel te kunnen produceren. Hiervoor is een radicale omslag nodig in de manier waarop voedsel wordt geproduceerd.

WNF werkt aan een duurzame landbouw waarin 'boeren met natuur' centraal staat. Dat betekent: goede leefomstandigheden scheppen voor soorten van het boerenland, maar ook werken aan een gezonde bodem, voer-mest-kringlopen sluiten en de inzet van bestuivende insecten en natuurlijke plaagbestrijders.

Resultaten

1 WNF lanceerde in oktober 2016 het Living Planet Report in maar liefst 80 landen, met een bereik van 210 miljoen mensen. Het invloedrijke rapport laat zien hoe populaties van diersoorten wereldwijd achteruitgaan, welke rol de huidige voedselproductie daarin speelt en waarom een ander voedselsysteem noodzakelijk is. Hoe zorgen we dat onze voedselproductie en consumptie passen bij wat de aarde aankan? En dat de landbouw binnen de grenzen van het ecosysteem blijft? Op die belangrijke vragen geeft het rapport antwoorden.

2 Als iets de voedselproductie in Europa bepaalt, dan is het wel het landbouwbeleid van de Europese Unie. Het huidige beleid schaadt de natuur en geeft boeren jaarlijks tientallen miljarden inkomenssteun. WNF wil dat de EU dit geld inzet voor een omslag naar een duurzame landbouw. Om de politiek en de maatschappij daarvan te overtuigen, werken de Europese WNF-kantoren aan een gezamenlijke koers. Doordat onze capaciteit en kennis op dit thema nog beperkt is, liep dit proces helaas vertraging op.

3 De melkveehouderij, de grootste grondgebruiker in Nederland, trekt een zware wissel op de natuur, zowel op het boerenbedrijf als in natuurgebieden hier en elders in de wereld. WNF ontwikkelde samen met melkveehouders, FrieslandCampina en Rabobank een nieuwe manier om melkveehouders te belonen voor natuurvriendelijk ondernemen. Dit jaar lanceerden we de biodiversiteitsmonitor: die laat in één oogopslag zien hoe een melkveebedrijf presteert op bodemgezondheid, soorten, landschapskwaliteit en duurzaamheid. Boeren die goed presteren krijgen erkenning, bijvoorbeeld via gunstige rentetarieven en door beloningen vanuit de keten en overheid. Vanaf dit najaar wordt de monitor getest in de praktijk en vanaf 2018 is de monitor een onderdeel van het duurzaamheidsprogramma van FrieslandCampina.

Verbinding

WNF is een sterk merk dat al meer dan 50 jaar bestaat en actief is in 100 landen met miljoenen sympathisanten. In Nederland werken we samen met donateurs, vrijwilligers, friends, bedrijven en ieder ander die natuur een warm hart toedraagt om één wereld te creëren die ruimte biedt voor mens en natuur.

We hebben onze strategie voortgezet om een open organisatie te zijn; een organisatie die mensen inspireert, verbindt en in beweging brengt.

Afgelopen jaar steunden 734.000 mensen ons financieel als donateur of middels een gift. Daarnaast zetten tienduizenden mensen zich persoonlijk in door onze acties kracht bij te zetten met tweets, posts of een eigen actie. Om de resultaten zichtbaar te maken voor het publiek en verantwoording af te leggen aan onze donateurs communiceerden we in 2016/2017 ook via onze eigen kanalen en kregen we veel free publicity. Op nieuwssites, magazines, radio en tv waren we met gemiddeld meer dan 225 nieuwsberichten per maand aanwezig. Daarnaast voerden we grote campagnes en organiseerden we kleinere acties om natuurbeschermingsdoelen te halen en mensen te betrekken bij ons doel.

We legden de basis voor een digitale strategie om beter contact te onderhouden met alle doelgroepen en we werkten aan een nieuwe jeugd- en familiestrategie om beter aan te sluiten op de behoeften van deze doelgroep die veel online aanwezig is.

Vooruitblik

Voor het creëren van één wereld die ruimte biedt voor mens en natuur is een brede, betrokken achterban onmisbaar. Iedereen, met hart voor natuur, kan een bijdrage leveren. Als open en enthousiaste organisatie die gericht is op impact, streven we ernaar zoveel mogelijk mensen te betrekken bij het bereiken van ons doel.

In 2018 willen we daarom onze achterban verder vergroten door naast alle traditionele kanalen steeds meer de interactie op te zoeken middels digitale communicatie. Daarnaast breiden we onze relaties met het bedrijfsleven uit zodat we ook daar bewustzijn creëren zodat zij hun invloed uitoefenen op die ene wereld.

In cijfers

WNF wordt in Nederland door
734.000 mensen, waaronder 138.000
jongeren, financieel ondersteund

Onze WNF-video's hadden meer
dan 1.000.000 views op Youtube

WNF heeft bijna 400.000
volgers en vrienden op
sociale media

Ruim 3.500 vrijwilligers
besteden meer dan 1.000
uur per week aan WNF

WNF is in meer dan 100
landen actief op
5 continenten

Haai-alarm

Haaien worden over de hele wereld bedreigd: elk jaar worden er minstens 100 miljoen gevangen. Dat is slecht nieuws, want haaien zorgen voor gezonde oceanen. Ze eten bijvoorbeeld dieren die het koraal aantasten en ze houden andere soorten gezond door te jagen op de zwakke exemplaren. Zonder haaien raakt de natuurlijke balans van de zee verstoord. Daarom stond de jaarlijkse campagne Zapp Your Planet van WNF-Rangers en NPO Zapp ditmaal in het teken van de haai: Haai-alarm!

HAAI ALARM!

*Van maart tot juni 2017 kwamen duizenden enthousiaste jonge actievoerders in actie om geld in te zamelen. De actie eindigde met een spetterende tv-marathon van tien uur op NPO 3. Presentator Klaas van Kruistum kon toen bekendmaken dat **€621.780** was ingezameld: een recordbedrag. Met het geld gaan we de haaien in de Grote Oceaan een veiliger zeegebied geven, de vraag naar haaiproducten terugdringen en de haaien- en roggenpopulatie in de Noordzee versterken.*

Ruim zeshonderd juichende kinderen gaven het startsein voor Haai-alarm, door in Burgers' Zoo de langste 'Haai-five' van Nederland te maken.

Kinderen voor Kinderen maakte een echte meezing-hit over de haai: "Stop, stop, stop met jagen, zo gaat alles naar de haaien!"

Waarom eten we nog steeds haai? Acteur Niek Roozen zocht in zijn vlogs naar het antwoord op deze en andere vragen over de haai.

Staatssecretaris Van Dam (Economische Zaken) kreeg een 'Haai-five' van jonge actievoerders; hij belofde zich in te zetten voor de Noordzee-haaien.

NPO Zapp-presentatrice Rachel Rosier reisde met actievoerders Simeon (11) en Stella (10) naar Fiji om te zien waaraan we de opbrengst besteden.

In heel Nederland voerden WNF-Rangers en andere kinderen volop actie voor de haai.

**STOP
WILDLIFE
CRIME**

Wildlife crime

De stroperij van bedreigde wilde dieren neemt schrikbarend toe: alleen al in 2015 werden in Afrika 30.000 olifanten en bijna 1.400 neushoorns gestroopt. De vraag naar hun producten groeit in het steeds rijkere Azië; zo is Vietnam de grootste illegale markt voor neushoornhoorn ter wereld. Het land doet vrijwel niets om de illegale handel in neushoornhoorn en ivoor te stoppen. Om de Vietnamese premier tot actie aan te zetten, startte WNF in 2016 een handtekeningactie.

Half november konden onze jonge actievoerders maar liefst 225.537 handtekeningen tegen wildlife crime aanbieden aan de Vietnamese ambassade in Den Haag. Dit gebeurde een dag voor de start van een belangrijke top over illegale handel in bedreigde soorten, nota bene in Hanoi, Vietnam. De wereldwijde WNF-petitie is onder anderen getekend door acteur en milieu-activist Leonardo di Caprio, tennisser Andy Murray en actrice Carice van Houten. Bijna eenderde van de handtekeningen werd gezet door Nederlanders.

In actie voor ons werelderfgoed

Ongeveer de helft van de 229 UNESCO-werelderfgoed natuurgebieden wordt bedreigd door industriële activiteiten. Dit blijkt uit een studie in opdracht van WNF die in 2016 verscheen. Olie- en gasboringen, mijnbouw, overbevissing, illegale houtkap en aanleg van wegen, havens en stuwdammen zijn de voornaamste boosdoeners.

Voor de situatie in Afrika, Zuidoost-Azië, Latijns-Amerika en Australië is dramatisch. Hier bevinden zich de negentien natuurgebieden die UNESCO zelf op de rode lijst heeft geplaatst. We startten het afgelopen jaar daarom diverse handtekeningen- en e-mailacties, om regeringen op hun verantwoordelijkheid te wijzen en bedrijven te vragen deze natuurgebieden niet verder in gevaar te brengen.

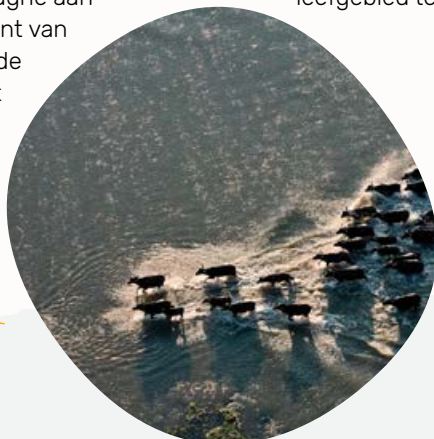

Belize

Het op één na grootste koraalrif ter wereld bij Belize loopt groot gevaar, vooral door olieboringen. Ruim 400.000 mensen vroegen in 2016 via mail aan de regering om hier een eind aan te maken. Dat jaar stopten de activiteiten al tijdelijk, in 2017 besloot de regering olieboringen rond het Barrière rif te verbieden.

Selous

Op de UNESCO-lijst 'Werelderfgoed in gevaar' staat ook het beroemde wildreservaat Selous in het zuiden van Tanzania. De olifanten verdwijnen uit Selous als de stroperij en mijnbouw niet snel stoppen. WNF startte daarom een mailcampagne aan de president van Tanzania: de teller staat inmiddels op zo'n 500.000 mails.

Pirin

Oerbossen, hoge bergen en kraakheldere meren: dat is Pirin National Park in Bulgarije. Toch overweegt de regering om hier commerciële houtkap toe te staan. WNF in Bulgarije organiseerde een massaal straatprotest en tekende officieel bezwaar aan. Ook verzamelden we inmiddels 100.000 handtekeningen voor de bescherming van het park.

Vaquita's

Minder dan dertig vaquita's (Californische bruinvissen) leven er nog in de Golf van Californië, dat werelderfgoed is. Om ze te redden, lanceerden we half mei een internationale petitie. Na drie weken en 200.000 handtekeningen was er goed nieuws: Mexico gaat maatregelen nemen om de vaquita's en hun leefgebied te behouden.

Doñana

Het Zuid-Spaanse nationaal park Doñana dreigde najaar 2016 op de rode lijst 'Werelderfgoed in gevaar' terecht te komen. Onder druk van UNESCO en 150.000 petitietekenaars gaf Spanje toe: de Guadalquivir-rivier die langs het park loopt, wordt niet uitgebaggerd. Dat is een meevaller voor miljoenen trekvogels en de zeldzame Iberische lynx. Nu nog een eind aan de gaswinning en de illegale waterputten...

Betrokken achterban

WNF is nergens zonder zijn achterban. Het hele jaar door laten onze donateurs, partners, ambassadeurs en andere natuurliefhebbers van zich horen.

Corné Koopmans zat met zijn camera klaar in een vogelhut bij Utrecht, toen vlak vóór hem opeens een ijsvogel uit het water schoot. De 14-jarige scholier uit Biddinghuizen aarzelde niet en maakte een bijzondere foto. Corné: "Een ijsvogel op de foto zetten is überhaupt al lastig. Maar dan ook nog in de vlucht en met twee visjes is wel geweldig, vind ik zelf!" Dat was het publiek met hem eens: de foto won in 2016 de Publieksprijs van de Frans Lanting Awards, de natuurfotowedstrijd van WNF. Corné was dolblij: "Ik blijf zeker foto's maken en meedoen met wedstrijden."

Pandamania: in april 2017 kwamen de twee Chinese reuzenpanda's Wu Wen en Xin Ya op Schiphol aan. De belangstelling was enorm: meer dan honderd journalisten en cameraploegen kwamen eropaf. Kortom, werk aan de winkel voor onze eigen panda-expert Christiaan van der Hoeven. Wat vertelde hij de verzamelde pers? Christiaan: "Onder meer waarom WNF samenwerkt met Ouwehands Dierenpark. Ze betalen China namelijk één miljoen per jaar voor de reuzenpanda's en daarvan gaat zo'n driekwart naar de bescherming van panda's in het wild. Het WNF-kantoor in China helpt de overheid om het geld goed uit te geven."

Natuur beschermen doe je samen; WNF wil daarom graag rechtstreeks in contact komen met zijn leden en de onderlinge band verstevigen. Vanuit die gedachte organiseren we de WNF Live webinars, interactieve online kennis-sessies waarin een expert een thema bespreekt. Ook is er volop ruimte voor vragen en ideeën uit het publiek. Het afgelopen jaar vonden drie webinars plaats, namelijk over olifanten, gorilla's en natuurfotografie. Meer dan 3.300 deelnemers schreven zich in voor de webinars.

In het RTL4-programma 'Het Perfecte Plaatje' ontdekten BN'ers hun talent voor fotografie. WNF nam het onderdeel natuurfotografie voor zijn rekening: een mooie manier om ons werk in Nederland en Zuid-Afrika in the picture te zetten én om te laten zien dat fotografie bij WNF past. Toeval of niet, het Perfecte Plaatje werd gewonnen door WNF-ambassadeur Humberto Tan.

Rondierendag 2016 verkocht H&M twee weken lang kinderkleding met dierenprints, speciaal ontworpen voor WNF. Tien procent van de opbrengst ging naar ons natuurbeschermingswerk. Met de actie vroegen H&M en WNF aandacht voor bedreigde diersoorten zoals sneeuwluipaard, tijger, reuzenpanda en ijsbeer.

Na eindeloze vertraging in Brussel kwam eind 2016 eindelijk het verlossende woord: de belangrijkste Europese natuurwetgeving blijft ongewijzigd van kracht. De Europese Commissie besloot zelfs om met een speciaal actieplan de bescherming van Europese natuur een extra impuls te geven. Natuurorganisaties in heel Europa, waaronder WNF, voerden gedurende twee jaar intensief campagne. Maar liefst 1.400 bedreigde soorten en meer dan een miljoen vierkante kilometer natuur worden door deze zogenaamde Vogel- en Habitatrichtlijnen beschermd. Een half miljoen Europeanen spraken via een petitie hun steun uit voor behoud van de richtlijnen. Deze publieke steun bleek van grote waarde in de Europese besluitvorming.

Den Haag, 25 maart 2016: bij het Vredespaleis tellen WNF-activisten af tot 20.30 uur, het begin van Earth Hour. Op veel plekken in Nederland ging het licht weer een uur lang uit, om het signaal af te geven dat er meer gedaan moeten worden tegen de opwarming van de aarde. Wereldwijd deden dit jaar miljoenen mensen en veel beroemde bouwwerken in 172 landen mee aan Earth Hour.

Leden van de Club van 100 kiezen zelf een natuurbeschermingsproject: van haaien in de Noordzee tot orang-oetans op Borneo. WNF betreft het hele gezin vervolgens bij de voortgang van dit project. Het afgelopen jaar bezocht een aantal deelnemers (op eigen kosten) hun project in Sebangau, Borneo. Onder hen waren Nick van Hussen en zijn zoon: "De week met WNF gaf een overvloed aan indrukken en inspiratie. Het onbedorven vliegveldje, de ongereptheid, de vernietiging, de aanblik van exotische dieren, alles. In Borneo is het allemaal nog als vroeger en ben je echt aan de andere kant van de wereld."

Fotografen Anita Bharos en Joeri van der Kloet maakten in 2016 een lange reis door Scandinavië. Als fervente buitensporters reisden ze zo veel mogelijk te voet en per kano, fiets of inline-skates. Via sponsoring en een JustGiving-pagina zamelden ze geld in voor het werk van WNF op de Noordpool. Joeri: "We willen graag iets terugdoen voor de natuur, want de bossen, meren en bergen maken onze reizen zo mooi. Buitensport maakt je als mens bewuster maakt van de kwetsbaarheid van de natuur. En in het hoge Noorden zijn de effecten van klimaatverandering al duidelijk zichtbaar."

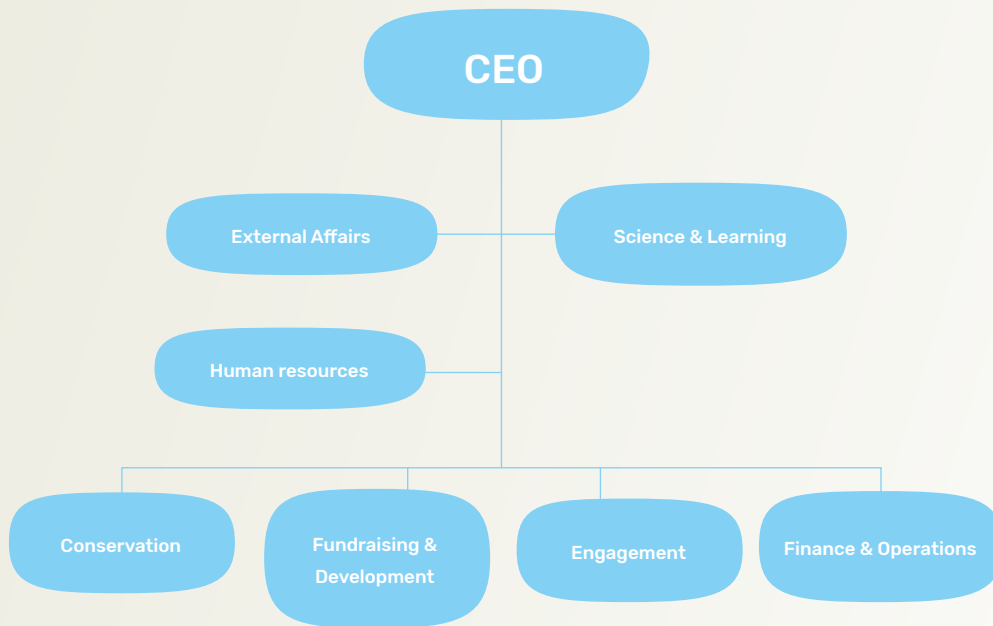
Stem jij met je groene hart?

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017 lanceerden we samen met vijf andere natuur- en milieuorganisaties het Groene Kieskompas. Het kieskompas legde de gebruiker dertig stellingen voor over natuur, klimaat, energie, mobiliteit en landbouw. Ook liet het kieskompas zien hoe de verschillende politieke partijen aankijken tegen deze groene thema's. Zo kon de kiezer een geïnformeerde keuze maken; tegelijkertijd stimuleerden we groene thema's bij de verschillende verkiezingsdebatten. Het resultaat: ruim 100.000 mensen vulden het Groene Kieskompas in en klimaat speelde een belangrijke rol in het debat.

In de week voor de verkiezingen startte WNF een aanvullende campagne om mensen te bewegen met hun groene hart te stemmen: "Stem met je hoofd én met je hart; want zonder aarde geen toekomst!" De verkiezingen zelf leverden een volledig nieuw speelveld op. Een aantal groene partijen boekten winst, maar de Tweede Kamer raakte de meerderheid op groene onderwerpen kwijt. We blijven het belang van natuur en biodiversiteit benadrukken, ook in de komende regeringsperiode. Naast onze directe lobby in Den Haag grijpen we daarvoor nog nadrukkelijker andere maatschappelijke thema's aan. Denk aan oplossingen zoals 'werken met natuur' in de Zuidwestelijke delta om ons land veiliger te maken voor zeespiegelstijging als gevolg van klimaatverandering.

Organisatie en bestuur

Organisatie

Het bestuur van WNF bestaat uit één persoon: de algemeen directeur, die leiding geeft aan vier lijnafdelingen en aan drie stafafdelingen.

Organisatie en bestuur

De per 1 maart 2017 ingevoerde nieuwe organisatiestructuur past bij de ambities van de WNF Strategie 2016-2020. In een wereld die snel en onvoorspelbaar verandert, wil WNF een forse impact blijven realiseren én de leidende positie op het gebied van natuurbehoud behouden. Dat willen we bereiken door te werken aan vier pijlers, oftewel GAAF:

- Gezamenlijk: grotere impact realiseren door samen en met anderen op te trekken
- Adaptief: een adaptieve, lerende en innovatieve organisatie realiseren
- Ambitieuw: een uitdagende ambitie realiseren op ons fondsenwervingsmodel
- Focus: meer focus aanbrengen in doen en laten

Deze vier pijlers staan centraal in de nieuwe organisatiestructuur. Alle WNF-medewerkers in vaste dienst zijn in een passende functie geplaatst.

Met de start van de huidige strategieperiode van WNF, afgelopen jaar, is tevens een verandertraject gestart. Het doel van de verandering is om de relevantie van de organisatie ook in de toekomst te behouden. Dat doet WNF door een organisatie te zijn die haar achterban betreft, de samenwerking opzoekt en de deuren open zet naar buiten. Een adaptieve organisatie, die luistert naar wat er in de buitenwereld gebeurt en zich daar intern continu op aanpast om kansen te benutten. Het afgelopen jaar hebben we daar een aantal flinke stappen mee

gezet, zoals een herstructurering van de organisatie, de ontwikkeling van een nieuw fondsenwervingsplan en het starten met het werken in multidisciplinaire teams.

Het mondiale WWF-netwerk, waar WNF onderdeel van is, heeft het afgelopen jaar ook de vernieuwing opgezocht. WNF heeft een belangrijke rol gespeeld om die vernieuwing vorm te geven. De belangrijkste veranderingen liggen op twee fronten. Ten eerste zijn alle mondiale programma's en initiatieven teruggebracht tot negen mondiale Practices met doelstellingen waar het gehele WWF-netwerk aan bijdraagt. Ten tweede is een groot aantal taken van het internationale WWF-secretariaat in Gland, Zwitserland gedecentraliseerd naar de verschillende WWF-kantoren. Zo huisvest WNF in Zeist momenteel het internationale natuurbeschermingssecretariaat.

De algemeen directeur van WNF is lid van het WWF Network Executive Team (NET), dat uit tien algemeen directeurs uit het netwerk bestaat. Dit team betreft het netwerk en vertegenwoordigt hen bij netwerkwijde besluitvorming, inclusief het adviseren van de International Board waar dit conform het mandaat van de Board voorgeschreven is. Het NET rapporteert namens het netwerk aan de International Board over voortgang en prestaties op het gebied van natuurbeschermingsimpact, groei, ontwikkeling van het netwerk en merk & communicatie.

Nieuw functiehuis

Bij de nieuwe organisatiestructuur hoort een nieuw functiehuis, een samenhangende beschrijving van alle functies. Samen met de adviseurs van Korn Ferry/Hay en een vertegenwoordiging vanuit alle afdelingen kozen we voor een vereenvoudigd functiehuis met generieke functieprofielen. Zo kan WNF als organisatie in beweging flexibeler op wijzigingen inspelen en is minder onderhoud van het functiehuis nodig. Ook is het voor medewerkers duidelijker hoe ze zich binnen een functie kunnen ontwikkelen.

Medewerkers Betrokkenheids Onderzoek

Eind 2016 is het tweejaarlijkse Medewerkers Betrokkenheids Onderzoek gehouden. De medewerkers zijn trots op de organisatie, hebben een toenemend vertrouwen in hun leidinggevende en zijn tevreden over de arbeidsvoorwaarden. Een verbeterpunt is de snelheid van besluitvorming.

Indexatie salarissen

De salarissen zijn per 1 juli 2017 geïndexeerd met 1%. Uitgangspunt voor het vaststellen van de jaarlijkse indexatie zijn de ontwikkelingen van de algemene markt en de Nederlandse goededoelenorganisaties.

Personeelsopbouw

Personeel in cijfers	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Gemiddeld aantal fte	113	117	117	115	118
Gemiddeld aantal medewerkers	124	138	138	136	139
Uitstroom medewerkers	11%	10%	18%	18%	11%
Percentage vrouw/man	63/37	68/32	70/30	73/27	72/28
Gemiddelde leeftijd	41,8	41,6	42,2	42,5	42,9
Percentage parttime/fulltime	71/29	77/23	70/30	71/29	70/30
Gemiddeld aantal dienstjaren	7,0	5,1	6,8	7,9	7,9
Ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof)	3,1%	5,5%	4,0%	3,0%	2,8%

Het totaal aantal medewerkers per 30 juni 2017 bedraagt 142 (121 fte).

De verdeling van de fte's over de afdelingen is als volgt:

Directie inclusief stafafdelingen	8
Conservation	35
Engagement	40
Fundraising & Development	9
Finance & Operations	29
Totaal	121

Het ziekteverzuimcijfer (exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof) is verder gedaald van 3,0% in het vorige boekjaar naar 2,8% . Hiermee ligt het verzuimpercentage onder het landelijk gemiddelde van 3,9% (cijfer CBS t/m 1e kwartaal 2017).

Doorstroom en uitstroom

Binnen de organisatie hebben dertien medewerkers een passende andere functie gevonden. In totaal hebben zestien medewerkers de organisatie verlaten.

Ondernemingsraad

WNF heeft een ondernemingsraad; de samenstelling is een goede afspiegeling van het medewerkersbestand. Eens in de zes weken vindt overleg met de directie plaats.

Vertrouwenspersoon

In het afgelopen boekjaar is er geen beroep gedaan op onze interne of externe vertrouwenspersoon.

Directie

Het Wereld Natuur Fonds heeft één algemeen directeur. Sinds 1 juli 2016 is dat mevrouw K.D. (Kirsten) Schuijt. De taken en bevoegdheden van de directeur staan in de statuten en het bestuursreglement (onderdeel van het huishoudelijk reglement). Het Management Team, dat bestaat uit de hoofden van de lijnafdelingen, ondersteunt de directeur in haar functie.

Benoeming

De directeur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De directeur van het Wereld Natuur Fonds is benoemd voor onbepaalde tijd.

Beloning

De Raad van Toezicht bepaalt het beloningsbeleid, de hoogte van het loon en andere vergoedingen voor de directie. De Raad past dit beleid periodiek aan.

Wat betreft de beloning volgt WNF de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Deze regeling geeft een maximumnorm voor het jaarinkomen, die past bij de zwaarte van de functie, bij de omvang van de organisatie, de complexiteit van de organisatie, de organisatorische context en het directiemodel.

In december 2015 beoordeelde de Raad van Toezicht de zwaarte van de directiefunctie bij WNF voor het laatst, met extern advies van Korn Ferry/Hay. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 510 punten. Volgens de bovengenoemde regeling, zoals die gold per 1 januari 2016 (1 FTE/12 maanden), is het bijbehorende jaarinkomen maximaal € 145.000.

De beloning van de directie over 2016/2017 is als volgt:

Naam	K.D. Schuijt
Functie	Algemeen directeur
Dienstverband	
Aard (looptijd)	Onbepaald
Uren	40
Parttime percentage	100%
Periode	1 juli 2016 - 30 juni 2017
Bezoldiging (EUR)	
	Jaarinkomen
Bruto loon/salaris	102.382
Vakantiegeld	7.905
Eindejaarsuitkering, 13e/14e maand	-
Variabel jaarinkomen	-
Totaal	110.287
SV lasten (wg deel)	9.626
Belastbare vergoedingen/bijstellingen	-
Pensioenlasten (wg deel)	9.354
Pensioencompensatie	-
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindigen dienstverband	-
Totaal bezoldiging 2016/2017	129.267
Totaal bezoldiging 2015/2016*	173.562

* De bezoldiging van 2015/2016 heeft betrekking op de vorige directeur, de heer J.A. van de Gronden

Aan de directeur zijn geen leningen, voorschotten of financiële garanties verstrekt.

Functioneren

Eenmaal per jaar beoordeelt de voorzitter van de Raad van Toezicht het functioneren van de algemeen directeur. De voorzitter licht de beoordeling toe in een persoonlijk gesprek en legt de beoordeling vast in een beoordelingsformulier.

Nevenfuncties

Mevrouw Schuijt bekleedt de volgende nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht Stichting Initiatief Duurzame Handel (IDH)
- Lid Adviesraad Hogeschool Van Hall Larenstein
- Lid Dagelijks Bestuur de Groene 11

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken in de organisatie. De Raad van Toezicht staat de directie met – gevraagd en ongevraagd – advies terzijde. De taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in de statuten en het reglement Raad van Toezicht (onderdeel van het huishoudelijk reglement).

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat in totaal uit tien leden. Per 30 juni 2017 wordt de Raad van Toezicht gevormd door de dames Moerel, Fogelberg, Koopmans en Vet en de heren Van Keulen, Nühn, Reibestein, Noudari, Olf en Gunning.

Ieder lid van de Raad van Toezicht heeft een bepaalde portefeuille, waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd: Algemene Zaken, Conservation, Engagement en Finance & Operations

Mevrouw Moerel is Voorzitter van de Raad van Toezicht en tevens houder van de portefeuille Algemene Zaken. De heer Reibestein is Vice Voorzitter en tevens lid van het portefeuillehoudersoverleg Conservation. Mevrouw Fogelberg en mevrouw Vet en de heer Olf zijn lid van het portefeuillehoudersoverleg Conservation. Mevrouw Koopmans en de heren Nühn en Gunning zijn lid van het portefeuillehoudersoverleg Engagement. De heren Van Keulen en Noudari zijn lid van het portefeuillehoudersoverleg Finance & Operations oftewel de Audit Commissie.

Benoeming

Nieuwe leden worden benoemd door de Raad van Toezicht. Leden van de Raad van Toezicht worden conform de Statuten benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen eenmaal worden herbenoemd. Per 1 september zijn de statuten van WNF op dit punt gewijzigd. Vóór de statutenwijziging bedroeg de lengte van de individuele termijnen vijf jaar, nu bedraagt de lengte van de individuele termijnen drie jaar. Voor zittende leden van de Raad van Toezicht wordt de oorspronkelijke lengte van de benoemingsperiode gehandhaafd. In een eventueel tweede termijn wordt een aanpassing gemaakt naar de kortere looptijd.

Functioneren

De Raad van Toezicht evalueert één keer per jaar zijn eigen functioneren. Teneinde de kwaliteit en een evenwichtige samenstelling van de Raad te waarborgen heeft de Raad een profielschets opgesteld. De profielschets stelt specifieke eisen aan de ervaring en expertise van individuele leden alsmede aan de gezamenlijke Raad en de Voorzitter.

Audit Commissie

Het Wereld Natuur Fonds heeft een Audit Commissie, bestaande uit drie leden van de Raad van Toezicht. De Audit Commissie houdt toezicht op de inrichting en werking van de administratieve organisatie en interne beheersing, naleving van relevante wet- en regelgeving, de financiële informatieverschaffing en het beleid met betrekking tot vermogensbeheer, fondsenwerving en belastingen. De Audit Commissie vergadert minimaal viermaal per jaar en voert minimaal eenmaal per jaar een gesprek met de externe accountant.

Besturen en toezicht houden

De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken in de organisatie en adviseert, gevraagd en ongevraagd, de directie. De Raad van Toezicht stelt de strategie, het jaarplan, de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag vast.

De taken en bevoegdheden van de directeur, Raad van Toezicht en de Audit Commissie zijn vastgelegd in de statuten en het huishoudelijk reglement.

Belangenverstrengeling

De directie en de Raad van Toezicht waken voor een verstrengeling van belangen tussen WNF en zijn medewerkers, directie en leden van de Raad van Toezicht. Zowel de directeur als ieder lid van de Raad van Toezicht legt daarom jaarlijks een schriftelijke verklaring af aan de Raad van Toezicht waaruit blijkt of sprake is van een verstrengeling van belangen. De directie en alle leden van de Raad van Toezicht doen jaarlijks schriftelijk opgave van hun hoofdfunctie en van hun nevenfuncties aan de voorzitter van de Raad van Toezicht. De algemeen directeur dient vooraf toestemming te verkrijgen van de Raad van Toezicht

voor het aanvaarden van een nevenfunctie. De medewerkers doen jaarlijks een opgave van hun nevenfuncties. De medewerkers dienen vooraf toestemming te verkrijgen van de CFO voor het aanvaarden van een nevenfunctie.

Op grond van de opgaven door medewerkers, directie en Raad van Toezicht wordt jaarlijks opnieuw getoetst of geen sprake is van verstrengeling van belangen en worden eventuele verbonden partijen geïdentificeerd.

Overleg en besluitvorming

De Raad van Toezicht vergaderde in boekjaar 2016/2017 viermaal.

Twee weken voor de plenaire Raad van Toezicht vergadering vindt een portefeuilleoverleg plaats tussen de betreffende leden van de Raad van Toezicht en het overeenkomstig verantwoordelijke lid van het Management Team. In deze vergaderingen worden de rapportages van de diverse afdelingen meer in detail besproken en worden de agendapunten voor de Raad van Toezicht voorbereid.

Eenmaal per jaar bespreekt de Raad van Toezicht uitgebreid de strategie van het Wereld Natuur Fonds.

De voorzitter van de Raad van Toezicht overlegt minimaal eenmaal per jaar met de OR.

Terugblik op de vergaderingen in het jaar 2016/2017

In de vergadering van 18 oktober 2016 wordt teruggeblikt op de strategie dag (van Raad van Toezicht en Management Team gezamenlijk) van september 2016 en wordt de ontwikkeling van een nieuw fondsenwervingsmodel besproken. Ook wordt stilgestaan bij de voortgang het de decentralisatie van het mondiale WWF-secretariaat en de vorming van de negen Practices.

In de vergadering van 15 december 2016 bespreekt de Raad het accountantsverslag en de Management Letter van boekjaar 2015/2016 in bijzijn van de externe accountant. De Raad van Toezicht keurt het door de directie opgestelde jaarverslag en de jaarrekening 2015/2016 goed en verleent de directie décharge. De jaarrekening is gecontroleerd door

Ernst & Young Accountants LLP en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Voorafgaand aan de bespreking van de jaarrekening wordt de nieuwe interne norm voor de minimale omvang van de continuïteitsreserve goedgekeurd.

De Raad van Toezicht ontvangt een presentatie over de digitale transformatie die cruciaal is voor de het nieuwe fondsenwervingsmodel. Hierdoor kunnen aan de achterban meer mogelijkheden tot betrokkenheid en een actievere rol geboden worden.

Op 22 maart 2017 bespreekt de Raad van Toezicht de halfjaarlijkse inhoudelijke en financiële rapportage en keurt deze goed. De rol van WNF in het publieke debat in Nederland en samenwerking tussen de Europese WWF-kantoren worden besproken. Besloten wordt dat er voorbereidende werkzaamheden voor een statutenwijziging zullen starten om het proces rondom belangenverstrengeling en nevenfuncties te vernieuwen. Hierin zullen richtlijnen van het internationale WWF-netwerk meegenomen worden.

Vóór de vergadering van 20 juni 2017 ontvangt de Raad van Toezicht een presentatie over bending the curve on the loss of nature en een presentatie over twee campagnes: de Haaiencampagne en de Tigerx2 campagne. In de vergadering ontvangt de Raad van Toezicht een update over de voortgang van de ontwikkeling van het nieuwe fondsenwervingsmodel. In relatie tot de voorgenomen statutenwijziging wordt besloten om de huidige zittingstermijn voor leden van de Raad van Toezicht terug te brengen van vijf naar drie jaren. De voortgang op het onderwerp risicomangement wordt besproken, alsmede de in boekjaar 2017/2018 te ondernemen stappen dit proces verder uit te breiden.

Bezoldiging Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht verricht de werkzaamheden onbezoldigd. Onkosten mogen worden gedeclareerd op basis van werkelijk gemaakte kosten.

Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties beschikbaar gesteld of verstrekt aan de Raad van Toezicht.

Hoofd- en nevenfuncties van de Raad van Toezicht

<i>Naam</i>	E.M.L. Moerel
<i>Functie</i>	Voorzitter
<i>Portefeuille</i>	Algemene zaken
<i>Aftredend per</i>	3 oktober 2017
<i>Herbenoembaar</i>	Nee
<i>Hoofdfunctie</i>	Senior of Counsel, Morrison & Foerster (Berlijn)
<i>Nevenfuncties</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Professor Global ICT Law, Universiteit Tilburg • Lid Cyber Security Raad • Arbiter Stichting Geschillenoplossing Automatisering (SGOA) • Arbiter en mediator World Intellectual Property Organization (WIPO) • Lid Raad van Toezicht Mauritshuis Museum • Bestuurslid Vereniging Rembrandt • Bestuurslid Stichting Amfortas
<i>Naam</i>	R.W.P. Reibestein
<i>Functie</i>	Vice Voorzitter
<i>Portefeuille</i>	Conservation
<i>Aftredend per</i>	6 juni 2021
<i>Herbenoembaar</i>	Nee
<i>Nevenfuncties</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen ING N.V. • Lid Raad van Commissarissen IMC B.V. • Voorzitter Curatorium Prof. Mr. B.M. Telderstichting • Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Springtij
<i>Naam</i>	S. van Keulen
<i>Functie</i>	Voorzitter Audit Commissie
<i>Portefeuille</i>	Finance & Operations
<i>Aftredend per</i>	15 september 2018
<i>Herbenoembaar</i>	Nee
<i>Nevenfuncties</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen Heijmans N.V. • Lid Raad van Toezicht Stichting PharmAccess International • Lid Raad van Toezicht Stichting Natuur en Milieu • Bestuurslid Stichting Administratiekantoor Preferente Aandelen Randstad Holding

<i>Naam</i>	A. Nühn
<i>Functie</i>	Lid
<i>Portefeuille</i>	Engagement
<i>Aftredend per</i>	15 december 2018
<i>Herbenoembaar</i>	Nee
<i>Hoofdfunctie</i>	Professioneel Commissaris en Bestuurder
<i>Nevenfuncties</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen Cloetta AB (Zweden) • Lid Raad van Commissarissen Anglovaal Industries Ltd (Zuid-Afrika) • Voorzitter Raad van Commissarissen Wereldhave N.V. • Voorzitter Raad van Commissarissen Takeaway.com N.V.

<i>Naam</i>	D. Koopmans
<i>Functie</i>	Lid
<i>Portefeuille</i>	Engagement
<i>Aftredend per</i>	17 september 2019
<i>Herbenoembaar</i>	Ja
<i>Hoofdfunctie</i>	Commissaris
<i>Nevenfuncties</i>	<p>Lid Raad van Commissarissen Sanoma Oyj (Finland)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen Coöperatie VGZ U.A. • Voorzitter Raad van Commissarissen UDG United Digital Group GmbH • Lid Raad van Commissarissen Janssen de Jong Groep B.V. • Lid Raad van Commissarissen Wenk AG

<i>Naam</i>	A. Noudari
<i>Functie</i>	Lid Audit Commissie
<i>Portefeuille</i>	Finance & Operations
<i>Aftredend per</i>	17 september 2019
<i>Herbenoembaar</i>	Ja
<i>Hoofdfunctie</i>	Partner, Parcom Capital Management B.V.
<i>Nevenfuncties</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen STAR OGP Holding B.V. • Lid Raad van Commissarissen Main Energy B.V. • Lid Raad van Commissarissen Jan Snel Group B.V. • Lid Raad van Advies Royal Ten Cate • Bestuurslid Stichting SOVIC

Naam	T.C. Fogelberg
Functie	Lid
Portefeuille	Conservation
Aftredend per	3 oktober 2017
Herbenoembaar	Nee
Hoofdfunctie	Deputy Chief Executive The Global Reporting Initiative
Nevenfuncties	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter Expert Panel Transparency Benchmark van het Ministerie van Economische Zaken • Lid Raad van Toezicht SEED International • Co-voorzitter Bestuur Stichting QuestionMark • Lid Raad van Bestuur International Centre for Integrated Mountain Development (Kathmandu)

Naam	H. Oiff
Functie	Lid
Portefeuille	Conservation
Aftredend per	9 december 2019
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	Hoogleraar Community & Conservation Ecology, Rijksuniversiteit Groningen
Nevenfuncties	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Beheer Kroondomein Het Loo • Lid Dagelijks Bestuur Netherlands Ecological Research Network (NERN) • Lid Wetenschappelijke Adviesraad van het National Parc du Banc d'Arguin, Mauretanië • Lid Wetenschappelijke Adviesraad van het NIOZ Royal Netherlands Institute for Sea Research • Lid Raad van Toezicht Stichting Ark • Lid Wetenschappelijke Adviescommissie Faunabeheer Veluwe Nederlandse Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland • Lid Adviescommissie Oostvaardersplassen Staatsbosbeheer

Naam	L.W. Gunning
Functie	Lid Audit Commissie
Portefeuille	Engagement
Aftredend per	5 februari 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	CEO TNT Express B.V. (t/m 30 september 2016) CEO LeasePlan Corporation N.V. (sinds 20 september 2016)
Nevenfuncties:	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Toezicht Stichting Nexus Instituut • Lid Raad van Toezicht Stichting Erasmus Trustfonds • Lid Raad van Commissarissen Koninklijke Friesland Campina N.V. • Lid Raad van Toezicht Stichting Grachtenfestival Amsterdam

<i>Naam</i>	L.E.M. Vet
<i>Functie</i>	Lid
<i>Portefeuille</i>	Conservation
<i>Aftredend per</i>	15 februari 2021
<i>Herbenoembaar</i>	Ja
<i>Hoofdfunctie:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) • Buitengewoon Hoogleraar Evolutionaire Ecologie Universiteit Wageningen
<i>Nevenfuncties:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter Raad van Advies Stichting DOB Ecology • Voorzitter programmacomité, NWO werkprogramma Topsectoren • Vice Voorzitter Bestuur Stichting Commonland • Lid Denktank Landbouw en Verbinding • Boegbeeld National Science Agenda route 4: The origin of life – on earth and elsewhere • Voorzitter Wetenschappelijk Programma Indonesië-Nederland • Voorzitter jury Dr. A.H. Heineken Prijs voor Milieuwetenschappen • Lid Raad van Bestuur Coöperatieve Circle Economy U.A. • Lid Ronde Tafel Worldconnectors • Lid Adviesraad Stichting Centrum voor Landbouw en Milieu • Lid Adviesraad BINGO (Breeding Invertebrates for Next Generation BioControl – Marie Curie Initial Training Network • Lid Environment Steering Panel, European Academies Science Advisory Council • Lid Raad van Toezicht Stichting Smart Circles • Lid Raad van Advies KeyGene B.V. • Voorzitter Dagelijks Bestuur Netherlands Ecological Research Network (NERN) • Gekozen lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen • Lid Raad van Advies Biologie Instituut Universiteit van Leiden • Gekozen lid van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen • Gekozen lid Teylers Tweede Genootschap, Teylers Museum Haarlem • Lid Selectiecomité NWO en Europese persoonlijke onderzoeksbeurzen • Lid Wetenschappelijk Adviesraad Research School Production Ecology & Resource Conservation • Diverse examencommissies (MSc, PhD, ook internationaal)

Duurzame bedrijfsvoering

Naast het werk dat het Wereld Natuur Fonds internationaal verricht om de natuur te beschermen, willen we ook in Nederland een bijdrage leveren aan verdere verduurzaming. Daarom streven we naar een zeer duurzame bedrijfsvoering.

Energie

Ons energieverbruik is al jaren constant. We verbruiken met ons pand iets meer dan 250.000 kw/u elektriciteit per jaar. Deze groene stroom nemen we af via het publieke net en is in zijn geheel opgewekt door Hollandse windmolens.

Het afgelopen jaar hebben we met onze 300 zonnepanelen ruim 31.000 kw/u zelf opgewekt. De zonnepanelen zijn elf jaar oud en hebben een verwachte levensduur van 20 jaar. De komende jaren kunnen we daarmee dus nog een aardig deel van onze elektriciteit zelf opwekken.

Naast elektriciteit verbruiken we in de winter ook gas, voor het verwarmen van ventilatielucht. Dit jaar hebben we 19.000 m³ gas verbruikt. Ons gasverbruik compenseren we volledig via Gold Standard-certificaten. Via deze certificaten ondersteunen we projecten om wereldwijd schone energie te ontwikkelen.

Afvalscheiding

We hebben een volgende stap gemaakt in de afvalscheiding binnen ons kantoor. We hebben nieuwe inzamelingsbakken gekocht, waarmee we op de werkvloer nog beter verschillende afvalstromen kunnen scheiden. Dit resulteert in 10% minder restafval.

Verder kunnen we meer afval opslaan, zodat we minder vaak transport nodig hebben. Er hoeven dus minder vrachtwagens naar ons kantoor te komen om het afval op te halen en af te voeren.

Vervanging pc's door laptops

We hebben alle vaste pc's door laptops vervangen. Daardoor kunnen medewerkers mobiel werken, zowel thuis als op kantoor. We printen nu ook minder, omdat we alle nodige informatie kunnen meenemen op de laptop. Het papier dat we nog wel inkopen en gebruiken, heeft het FSC-keurmerk.

Vliegverkeer

Ook dit boekjaar hebben we zo min mogelijk zakelijke vliegreizen gemaakt. Hierdoor is onze CO₂-uitstoot weer gedaald: de uitstoot was maar liefst 23% lager dan het quotum dat we onszelf hadden opgelegd.

Verder compenseert WNF de uitstoot van CO₂ en andere schadelijke gassen volledig door Gold Standard-certificaten te kopen bij het boeken van een vliegticket.

Catering

In ons bedrijfsrestaurant bieden we zo veel mogelijk biologische en streekproducten aan en kiezen we voor een gezond assortiment. Samen met Amerpoort bieden we jongeren met een achterstand tot de arbeidsmarkt een arbeidsplaats aan. Zo kunnen zij werkervaring opdoen en zich ontwikkelen in de catering. We bieden ook regelmatig stagiairs de kans om het vak te leren in het restaurant van WNF.

Algemeen

Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland heeft zijn statutaire zetel te Zeist en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41177588.

Jaarrekening

Het verslagjaar loopt van 1 juli tot en met 30 juni. De Raad van Toezicht stelt elk jaar de jaarrekening vast.

In oktober 2016 is door de Raad voor de Jaarverslaggeving RJ-Uiting 2016-13 uitgebracht waarin Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties is aangepast. Deze richtlijn moet voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2017 worden toegepast. Het Wereld Natuur Fonds kiest ervoor om de richtlijn reeds op boekjaar 2016/2017 toe te passen. De nieuwe richtlijn heeft onder meer als gevolg dat de presentatie van de baten en het saldo van de financiële baten en lasten is aangepast. De vergelijkende cijfers zijn opnieuw gerubriceerd om vergelijking mogelijk te maken. Ook is de waardering van nalatenschappen waarop vruchtgebruik rust gewijzigd. Onder de oude richtlijn was de waardering nihil, onder de nieuwe richtlijn moet het nalatenschap waarop vruchtgebruik rust gewaardeerd worden omdat verondersteld wordt dat beschikkingsmacht over het blote eigendom wordt verkregen.

Continuïteitsreserve

WNF streeft ernaar de gerealiseerde inkomsten zo snel mogelijk te besteden aan de doelstelling. Daarom is er continu aandacht voor het beperken van het vermogen. Uiteraard dient het voortbestaan van de organisatie wel te worden gewaarborgd. WNF stelt zich

daarom ten doel om het totaal vrij besteedbaar vermogen, de zogenaamde continuïteitsreserve, niet hoger te laten uitkomen dan eenmaal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Hiermee voldoen we ruim aan de richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van Goede Doelen Nederland. Conform deze richtlijn mag de continuïteitsreserve niet meer bedragen dan anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Op basis van een risicoanalyse heeft WNF tevens een norm gesteld voor de wenselijk geachte minimale omvang van de continuïteitsreserve. Deze norm is gesteld op een half maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Bestemmingsreserve

Naast de continuïteitsreserve houdt WNF een bestemmingsreserve aan, de zogenaamde bestemmingsreserve activa. De bestemmingsreserve activa wordt aangehouden ter financiering van de (im)materiële vaste activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd.

Management Informatie

WNF stelt elk jaar een jaarplan en begroting op om het beleid te bepalen, te plannen en de organisatie aan te sturen. Het jaarplan en de begroting hebben betrekking op de gehele organisatie en bevatten plannen voor alle afdelingen. De

Raad van Toezicht keurt zowel het jaarplan als de begroting goed. Om gedurende het jaar de baten en bestedingen te bewaken en sturen stellen we maandelijks een financiële managementrapportage op. Daarnaast stellen alle budgethouders elk halfjaar een uitgebreide inhoudelijke rapportage op. Hierin geven zij een overzicht van de uitgevoerde activiteiten en behaalde resultaten. Zowel de maandrapportages als de halfjaarrapportages worden besproken met het Management Team en waar nodig wordt beleid of uitvoering aangepast. De formele rapportage aan de Raad van Toezicht vindt tweemaal per jaar plaats.

Na afloop van het boekjaar verantwoordt WNF de behaalde inhoudelijke en financiële resultaten in het externe jaarverslag.

Risicomanagement

WNF heeft te maken met risico's die het realiseren van de doelstellingen kunnen bedreigen.

Risicomanagement is daarom een integraal onderdeel van de besturing en het management van de organisatie, gericht op het identificeren en monitoren van de risico's, deze te mitigeren en/of tot een acceptabel restrisico terug te brengen.

Risicomanagement als proces vindt plaats op alle niveaus binnen de organisatie. Elk half jaar overlegt het Management Team hierover, eerst intern en daarna met de Raad van Toezicht. Hier worden de onderkende risico's getoetst, geactualiseerd en geprioriteerd (op basis van een kans- en impactscore) en wordt de effectiviteit van (nieuwe) maatregelen ter mitigatie van de risico's vastgesteld. Het afgelopen jaar hebben we een aanzet gedaan om elk half jaar te rapporteren over de risico's, maatregelen en key risk indicatoren. Op operationeel niveau implementeerden we extra maatregelen en door interactieve sessies is er breed in de organisatie aandacht besteed aan het belang van risicomanagement.

Risicomanagement is als volgt in onze organisatie verankerd:

- een administratieve organisatie inclusief daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Hieronder verstaan wij o.a. continue monitoring of de kritische bedrijfsprocessen effectief en efficiënt zijn; of de ondersteunende systemen adequaat zijn; de financiële beheersing gericht budgetbewaking, sturing op fluctuaties in baten en lasten waaronder de financieringen van programma's en projecten op de lange termijn en sturing op inkomsten en uitgaven (liquiditeiten);
- een formeel proces voor goedkeuring en toetsing van financieringsaanvragen voor natuurbeschermings- projecten, gericht op wetenschappelijke onderbouwing, nut en noodzaak en de balans tussen de doelbestedingen;
- toetsing van plannen en activiteiten vanuit relevante functies/disciplines (natuurbescherming, financiën, juridische zaken) op mogelijke risico's en besluitvorming over acties gericht op beperking van risico's dan wel acceptatie van risico's (risicobereidheid);
- aandacht voor externe communicatie – waaronder issuemanagement – over bovenstaande zaken en het voeren van een continue dialoog met de verschillende stakeholders van WNF.

Specifieke en significante risico's die WNF onderkent zijn:

• Fraude en corruptie binnen de internationale WWF-organisatie

Fraude en/of corruptie binnen de internationale WWF-organisatie, mogelijk veroorzaakt door een inadequate governance en/of een administratieve organisatie, kan grote impact hebben op het vertrouwen in WNF. Dit kan leiden tot reputatieschade, aantasting van ons merk, negatieve publiciteit en/of (sterke) daling van de financiële baten.

Beheersmaatregel: we besteden veel aandacht aan fraude en/of corruptie preventie binnen de eigen organisatie. We werken samen met WWF International en andere WWF-organisaties wereldwijd op het gebied van beleid, interne controle, administratieve organisatie en audits. De individuele WWF-organisaties conformeren zich aan door WWF International vastgestelde richtlijnen en uitgangspunten.

• Onvoldoende vertrouwen in meetbare resultaten

Transparantie over de gerealiseerde impact is een uitdaging voor WNF. Komend boekjaar zetten we verdere stappen om onze gerealiseerde impact inzichtelijk, transparant en begrijpelijk te maken voor de verschillende stakeholders. Daarbij zoeken we waar relevant ook samenwerking met andere (NGO)-organisaties.

Beheersmaatregel: We gaan verder met het ontwikkelen en vormgeven van integrated impact reporting. Hierbij maken we gebruik van de aanwezige kennis en standaarden binnen het WWF- netwerk.

• Complexiteit van de internationale WWF-organisatie

Complexiteit kan traagheid en bureaucratie met hoge overheadkosten met zich meebrengen. Dit kan leiden tot minder toegevoegde waarde door minder bestedingen aan de doelstellingen natuurbescherming en voorlichting & educatie. Ook externe verwarring als gevolg van het ontbreken van uniforme wereldwijde WWF-standpunten is een risico.

Beheersmaatregel: recentelijk is een herstructurering binnen WWF International afgerond gericht op eenduidige governance en besluitvorming binnen het netwerk, met als uitgangspunt een integraal vastgestelde strategie. De laatste is uitgangspunt voor de meerjaren strategie en jaardoelen van WNF.

- **Bestaansrecht van WNF verdwijnt**

De corporate sector zou in het kader van Corporate Social Responsibility (CSR) of Environmental Social Governance (ESG) de rol van ngo's en de overheid kunnen overnemen. Daardoor kan WNF zijn huidige relevantie verliezen.

Beheersmaatregel: we zoeken actief de samenwerking op met bedrijven en organisaties waarbij WNF de expertise, het wereldwijde netwerk en de jarenlange ervaring inbrengt om gezamenlijk de beoogde doelstellingen te realiseren.

- **Afname baten uit eigen fondsenwerving (contributies donateurs, giften, donateursacties, nalatenschappen)**

Door negatieve publiciteit of incidenten kan wantrouwen ontstaan bij het Nederlandse publiek met impact op de inkomsten. Ook digitalisering is een risico dat kan leiden tot verminderde toegevoegde waarde voor WNF als 'middle man' en wijziging van het geefgedrag.

Beheersmaatregel: we hebben het afgelopen jaar onze digitale transformatie versneld om in te kunnen spelen op de externe ontwikkelingen.

- **Afname dan wel wegvallen baten Nationale Postcode Loterij**

De Nationale Postcode Loterij schenkt WNF jaarlijks een ongeoormerkte bijdrage uit de baten inleggelden. Daarnaast schonk de Nationale Postcode Loterij WNF de afgelopen jaren een aantal geoormerkte projectbijdragen. Vooral het wegvallen van de ongeoormerkte bijdrage, door wijziging van de kansspelwetgeving en/of sterke afname baten uit inleggelden van de Nationale Postcode Loterij, is als belangrijk risico geïdentificeerd.

Beheersmaatregel: aan de ene kant richten we ons op een spreiding in de werving van baten en aan de andere kant brengen we flexibiliteit aan in het toekennen van bestedingen en het beheersen van de kosten.

- **Uitsterven van een iconische soort**

Uitsterven van de neushoorn of de tijger zou tot reputatieschade en wantrouwen van donateurs en andere stakeholders kunnen leiden. Overigens zou een enorm succes (waardoor de panda of de tijger niet meer tot de bedreigde soorten behoort) ook tot verlies aan baten kunnen leiden doordat donateurs er van uitgaan dat WNF zijn missie heeft bereikt.

Beheersmaatregel: we handhaven onze doelstelling op het tegengaan van uitsterven van een iconische diersoorten. Daarnaast wordt in de communicatie de bredere doelstelling en natuurbeschermingsportefeuille nadrukkelijker onder de aandacht gebracht.

Mede gezien voorgaande wordt reputatieschade door interne - en externe (integriteits-) vraagstukken, waaronder fraude en corruptie gezien als groot risico. Om die reden wordt continu aandacht besteed aan focus op de missie en gestelde doelen waaronder tegengaan van het uitsterven van iconische diersoorten en een effectieve aanpak in het uitvoeren van natuurbeschermings- en herstelprojecten in binnen- en buitenland in combinatie met transparantie over gerealiseerde impact; over de financiën en het zijn van een betrouwbare organisatie.

De strategie (2016 – 2020) en de daaruit afgeleide jaardoelen van WNF houden rekening met de continue veranderingen in het speelveld en de daaraan verbonden risico's, te weten:

1. de missie: we geven veerkracht en herstel een meer centrale plek in ons werk, zonder de aandacht voor sterk bedreigde soorten te verwaarlozen. Dit betekent een andere balans in de natuurbeschermingsportefeuille, die meer recht doet aan de internationale verhoudingen, minder eenzijdig is ingericht op behoud, toegevoegde waarde realiseert dichterbij de achterban en structureel het ecologisch evenwicht adresseert in de eigen samenleving.
2. de fondsenwervende organisatie en strategie: het klassieke charitasmodel verandert, en daarmee de relatie met het publiek, bedrijven, overheden en ander NGO's. Dit heeft te maken met de wens van donateurs en sympathisanten om als actieve deelnemers te worden benaderd bij het tot stand brengen van oplossingen, in plaats van als betrekkelijk passieve donateurs die óns in staat stellen oplossingen te realiseren. We zetten de komende jaren een transformatie in waarin we onze relatie nog meer centraal stellen.

De belangrijkste risico's hebben met name gevolgen voor de baten uit contributies en giften (in het boekjaar €23,4 miljoen en €4,7 miljoen) en van de Nationale Postcode Loterij €13,5 miljoen. De impact op jaarbasis ligt derhalve tussen nihil en deze bedragen, waarbij impact niet tot een jaar beperkt kan zijn. Daarbij is sprake van een continuïteitsreserve om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Risicomanagement is ook in het komende boekjaar een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering. Daarbij gaat specifieke aandacht uit naar het verder inrichten van rapportages op key risk indicatoren, ten behoeve van het continue monitoren van risico's en het verder creëren van bewustwording breed binnen de organisatie.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van WNF legt de nadruk op maatschappelijke verantwoordelijkheid en lange termijn. De selectie van beleggingen is daarom niet alleen gebaseerd op financiële voorwaarden, maar ook op strikte duurzaamheidscriteria.

WNF belegt zijn effectenportefeuille duurzaam. Hiervoor worden specifieke duurzame en ethische criteria gehanteerd. Wij beleggen bijvoorbeeld niet in kernenergie, mijnbouw en fossiele brandstoffen. Naast uitsluitingen worden er ook positieve criteria toegepast in het beleggingsbeleid. Bij voorkeur worden ondernemingen die goed scoren op ESG gebied opgenomen in de portefeuille. Het doel is de portefeuille steeds verder relatief te verduurzamen. Dat monitoren wij door de totale ESG score af te zetten tegen die van de benchmark.

Om de gevoeligheid voor koersfluctuaties te beperken, belegt WNF maximaal 30% van zijn portfolio in aandelen. De overige middelen worden belegd in obligaties en liquiditeiten. Obligaties waarin WNF belegt moeten aan kredietwaardigheidseisen voldoen. WNF belegt alleen in obligaties in de hoogste kredietwaardigheidsklassen (AAA – BBB). De beleggingsportefeuille van WNF heeft een internationaal karakter. Niet alleen vanwege risicospreiding en het verwachte rendement, maar ook om duurzaamheidsredenen kijken wij over de landsgrenzen heen. Eventuele valutarisico's worden meegenomen in de algehele risico-rendementsafweging.

Het beheer van de beleggingsportefeuille is in handen van een professionele vermogensbeheerder. Screening en selectie van beleggingen alsmede de duurzaamheidsrapportage is mede gebaseerd op screeningsrapporten van een onafhankelijke derde partij. Samen met de vermogensbeheerder evalueren we regelmatig het beleggingsbeleid en bespreken we de beleggingsresultaten.

Hoewel WNF met zijn beleggingsbeleid nadrukkelijk duurzaam wil beleggen en hiermee duurzaamheid wil stimuleren, zien we ons beleggingsbeleid niet als middel om verdere dialoog met het (internationale) bedrijfsleven aan te gaan.

Met uitzondering van zijn rol als aandeelhouder van het Dutch Greentech Fund en Shift Invest Coöperatie, bezoekt WNF geen aandeelhoudersvergaderingen. De dialoog voeren we liever via partnerschappen of bijvoorbeeld ronde tafels.

Monitoring & evaluatie natuurbeschermingsprojecten

We streven ernaar de prachtige rijkdom aan dier- en plantensoorten op aarde te beschermen en behouden. Dit doen we over de hele wereld door meerjarige natuurbeschermingsprogramma's op te zetten. Van ieder natuur-beschermingsprogramma leggen we de natuurbeschermingsdoelstellingen en begroting vast in een projectcontract.

Om er voor te zorgen dat we goed inzicht hebben in de resultaten rapporteren alle nationale en internationale teams over zowel de bereikte natuurbeschermingsresultaten als de financiële exploitatie. De inhoudelijke rapportage vindt tweemaal per jaar plaats. De financiële rapportage viermaal per jaar. De rapportages worden besproken met de natuurbeschermers en het Management Team en waar nodig worden beleid of uitvoering aangepast.

We laten al de programma's gedurende en aan het eind van de contract periode, afwisselend in- en extern door een evaluator beoordelen op effectiviteit in het bereiken van doelstellingen. Daarmee kunnen we zowel intern en als naar donoren transparant rapporteren. De aanbevelingen uit de evaluaties worden door de programma's gebruikt om te leren en aanpassingen of verbeteringen in volgende projectcycli te integreren.

Externe accountant

Gedurende het jaar toetst de externe accountant de opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie en daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Na afloop van het jaar controleert de externe accountant de jaarrekening. Voor boekjaar 2016/2017 is Ernst & Young Accountants LLP de externe accountant van WNF.

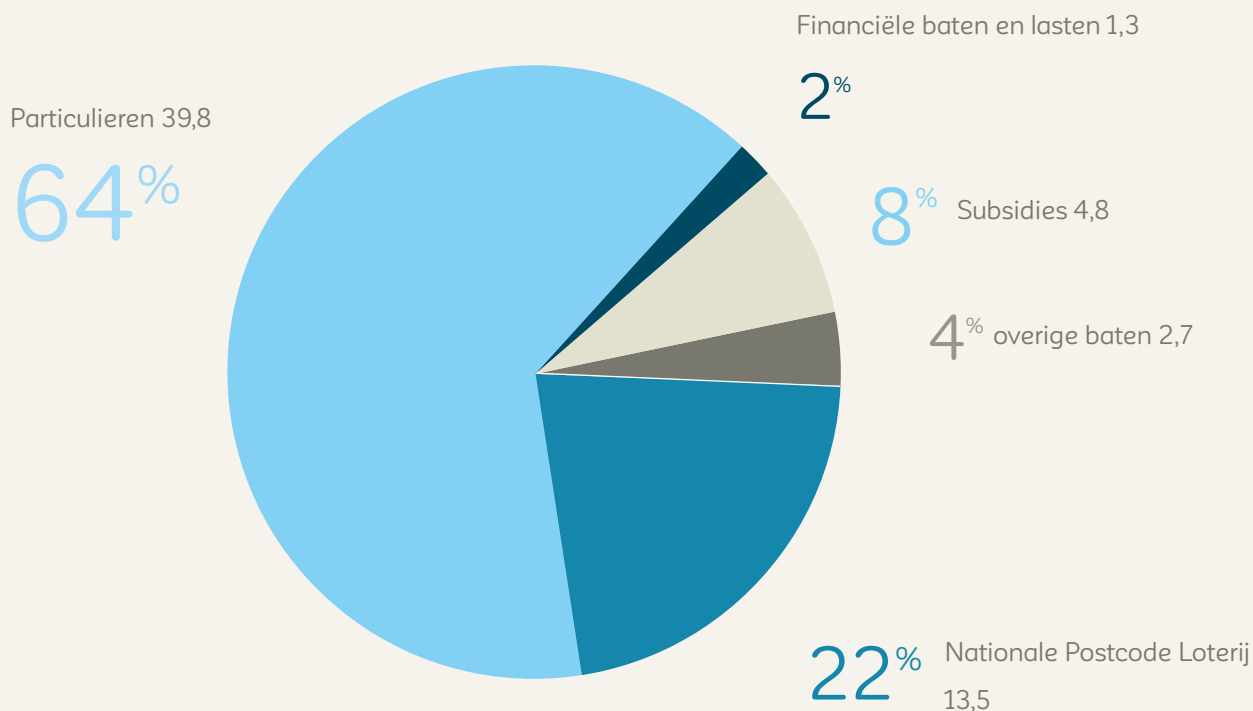
Verbonden partijen

Een medewerker van WNF heeft namens WNF zitting in de Raad van Advies van Shift Invest Coöperatief. WNF heeft per balansdatum een investering van €29.000 in Shift Invest Coöperatief.

Een lid van de Raad van Toezicht van WNF is ook lid van de Raad van Toezicht van Stichting Ark. WNF heeft in de periode 2016/2017 het werk van Stichting Ark met €388.000 ondersteund.

Inkomsten 2016/2017

€62,1m

Samenvatting financiële resultaten

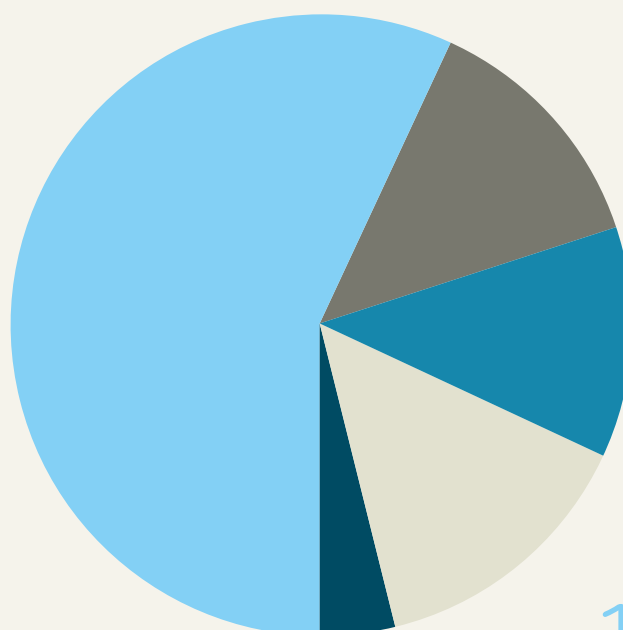
De totale inkomsten van het Wereld Natuur Fonds zijn het afgelopen jaar met €8,7 miljoen gestegen van €53,4 miljoen in 2015/2016 naar €62,1 miljoen in 2016/2017. De inkomsten 2016/2017 maakten het mogelijk om €55,1 miljoen te besteden aan onze doelstellingen. We hebben het boekjaar afgesloten met een negatief resultaat van €5,3 miljoen.

Bestedingen 2016/2017

€67,4m

Natuurbescherming
buitenland 38,3

57%

14%

Wervingskosten 9,5

13%

Natuurbescherming
Nederland 9,1

12%

Voorlichting en educatie
7,8

Beheer en administratie 2,7 4%

Bestedingen

Van elke euro die WNF ontving, is in 2016/2017 82 cent aan onze doelstellingen besteed. Er ging 57 cent naar natuurbescherming in het buitenland, 13 cent naar natuurbescherming in Nederland en 12 cent naar voorlichting en educatie. Wij gaven 14 cent uit aan werving van onze baten en 4 cent aan kosten voor beheer en administratie.

Inkomsten

Het grootste aandeel in de stijging van de inkomsten is de post nalatenschappen die steeg van €4,7 miljoen in boekjaar 2015/2016 naar €12,1 miljoen in boekjaar 2016/2017. Dankzij deze stijging in baten kon WNF meer aan de doelstellingen besteden dan was begroot.

Resultaat

Het negatieve resultaat was begroot en is het gevolg van bestedingen aan het Droomfondsproject Haringvliet. De ontvangen bijdrage van €13,5 miljoen van de Nationale Postcode Loterij voor dit project is bij ontvangst in boekjaar 2014/2015 onder de inkomsten verantwoord en van de niet in datzelfde boekjaar bestede gelden is een bestemmingsfonds gevormd. De bestedingen in de jaren na boekjaar 2014/2015, inclusief de bestedingen uit het verslagjaar, komen ten laste van dit bestemmingsfonds.

Begroting 2017/2018

Bedragen x €1.000	2017/2018 begroot	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot
Baten			
Baten van particulieren	38.103	39.767	36.828
Baten van bedrijven	0	695	0
Baten van loterijorganisaties	13.500	13.500	13.841
Baten uit subsidies van overheden	10.215	4.798	5.305
Baten van andere organisaties zonder winststreven	626	1.104	150
Totaal geworven baten	62.444	59.864	56.124
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	1.339	930	527
Totaal baten	63.783	60.794	56.651
Lasten			
Besteed aan doelstellingen			
Natuurbescherming buitenland	38.804	38.304	32.539
Natuurbescherming Nederland	5.875	9.024	11.960
Voorlichting & educatie	11.105	7.816	10.543
Totaal besteed aan doelstellingen	55.784	55.144	55.042
Wervingskosten	7.726	9.509	9.078
Kosten beheer en administratie	3.113	2.723	3.187
Totaal lasten	66.623	67.376	67.307
Saldo voor financiële baten en lasten	-2.840	-6.582	-10.656
Financiële baten en lasten	350	1.305	370
Resultaat	-2.490	-5.277	-10.286
Resultaatbestemming			
Toevoeging/onttrekking aan			
Continuïteitsreserve	0	-539	0
Bestemmingsreserve	0	-93	0
Bestemmingsfondsen	-2.490	-4.645	-10.286
Resultaat	-2.490	-5.277	-10.286

De begroting voor 2017/2018 sluit met een saldo van €2,5 miljoen negatief. Dit saldo bestaat voor €1,1 miljoen uit een verwacht negatief resultaat op het Droomfondsproject Haringvliet dat wordt veroorzaakt doordat de baten voor dit project geheel in boekjaar 2014/2015 ontvangen en verantwoord zijn. Het resterende bedrag van €1,4 miljoen betreft een ten tijde van het opstellen van het budget 2017/2018 verwacht positief resultaat op de activiteiten anders dan voor Droomfondsproject Haringvliet voor boekjaar 2016/2017 als gevolg van de ontvangst van een grote nalatenschap laat in het boekjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Daar waar het Wereld Natuur Fonds afwijkt van waardering op historische kosten, wordt dit in het verslag vermeld. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Indien herziening van een schatting noodzakelijk is, wordt deze in de jaarrekening opgenomen in de periode waarop deze betrekking heeft. Waar het voor het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, overige vorderingen, geldmiddelen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. In de eerste periode van waardering worden toerekenbare transactiekosten als last in de staat van baten en lasten verwerkt. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Materiële en immateriële vaste activa

De waarde van de vaste activa is gebaseerd op de kostprijs verminderd met afschrijvingen. De kostprijs bestaat uit verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in hun staat te krijgen die noodzakelijk is voor het beoogde gebruik.

De hoogte van de afschrijving wordt berekend als een percentage van de kostprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Kosten van herstel en kosten van (groot) onderhoud aan een actief worden alleen geactiveerd als hierdoor de marktwaarde stijgt of de economische levensduur wordt verlengd.

Op de balansdatum wordt beoordeeld of er sprake is van een zogenaamde bijzondere waardevermindering van vaste activa. Daarmee wordt bedoeld dat de boekwaarde van een actief hoger is dan de opbrengstwaarde. Indien daarvan sprake is, wordt de waardering van het actief aangepast aan de opbrengstwaarde en het verlies in de staat van baten en lasten verwerkt.

Effecten

De op de beurs genoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum. Deze beurs- of marktwaarde kan verschillen van de oorspronkelijke aanschafwaarde. Zowel gerealiseerde als niet-gerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten. De niet op de beurs genoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De eventuele lagere marktwaarde wordt per fonds ingeschat aan de hand van tussentijdse verslagen en jaarrekeningen van deze fondsen.

Dividenden worden verantwoord in het boekjaar waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de normale waarde als er geen sprake is van transactiekosten en (dis)agio.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan geheel ter vrije beschikking. Voor mutaties wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Continuïteitsreserve

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, acht de directie van het Wereld Natuur Fonds het noodzakelijk om een continuïteitsreserve aan te houden. Tegelijkertijd streeft het Wereld Natuur Fonds ernaar de gerealiseerde inkomsten zo snel mogelijk te besteden aan de doelstelling. Daarom is er continu aandacht voor het beperken van het vermogen. Uiteraard dient het voortbestaan van de organisatie wel te worden gewaarborgd. Het Wereld Natuur Fonds stelt zich daarom ten doel de continuïteitsreserve niet lager te laten uitkomen dan een half maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie en niet hoger te laten uitkomen dan eenmaal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Hiermee voldoet het Wereld Natuur Fonds ruim aan de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van GDN. Conform deze richtlijn mag de continuïteitsreserve niet meer bedragen dan anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Bestemmingsreserve

Naast de continuïteitsreserve houdt het Wereld Natuur Fonds een bestemmingsreserve aan, de zogenaamde reserve financiering activa. De reserve financiering activa wordt aangehouden ter financiering van de (im)materiële vaste activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid is door de directeur bepaald en betreft geen verplichting. De directeur kan deze beperking zelf opheffen. De hoogte van de reserve financiering activa wordt bepaald door de waarde van de (im)materiële vaste activa per balansdatum.

Bestemmingsfondsen

Het Wereld Natuur Fonds ontvangt regelmatig donaties, giften of nalatenschappen waaraan een specifieke bestemming wordt gegeven door de giftgever of donateur. Conform de wens van de giftgever of donateur dienen deze giften aan een specifieke doelstelling te worden besteed, bijvoorbeeld aan natuurbescherming in Zuid-Afrika, bescherming van de panda of een andere specifieke doelstelling. Voor het gedeelte van deze inkomsten dat aan het einde van het boekjaar nog niet is besteed, wordt een bestemmingsfonds gevormd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Pensioenregeling

Voor de pensioenregeling van het Wereld Natuur Fonds is, in overeenstemming met Richtlijn 271, geen voorziening getroffen. De pensioenregeling bestaat onder meer uit een (voorwaardelijk geïndexeerde) middelloonregeling en is ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij. In de jaarrekening is de

pensioenregeling verwerkt als een toegezegde bijdrageregeling, omdat het Wereld Natuur Fonds – op basis van de met de verzekeringsmaatschappij afgesloten overeenkomst – geen actuariële- en beleggingsrisico loopt. De pensioenlast in de staat van de baten en lasten is gelijk aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve-rentemethode. Kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan 1 jaar, langlopende schulden hebben een looptijd van langer dan 1 jaar. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten en (dis)agio.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat is het verschil tussen het totaal van baten en het totaal van lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Stelselwijziging

De grondslag voor waardering van nalatenschappen waarop vruchtgebruik rust is met ingang van boekjaar 2016/2017 gewijzigd als gevolg van het van toepassing worden van de nieuwe Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties (versie 2016). Vóór dit boekjaar werden nalatenschappen waarop vruchtgebruik rust op nihil gewaardeerd. Onder de gewijzigde grondslag worden nalatenschappen waarop vruchtgebruik rust in twee stappen gewaardeerd. Eerst wordt de blote eigendom gewaardeerd volgens de regels van de Belastingdienst voor de waardering van vruchtgebruik. Vervolgens wordt op de uitkomst van deze waardering eventueel, afhankelijk van de bepalingen uit het testament, een korting voor risico's toegepast. De vergelijkende cijfers zijn op basis van de gewijzigde grondslag aangepast. Het resultaat-effect van deze grondslagwijziging bedraagt voor boekjaar 2015/2016 €6.000. Het cumulatieve effect van de

grondslagwijziging op de post nog te ontvangen nalatenschappen en bestemmingsfondsen bedraagt per 1 juli 2015 €445.000, respectievelijk per 1 juli 2016 €451.000.

Contributies, giften, donateursacties

Contributies, giften en donaties worden verantwoord in het jaar waarin ze worden ontvangen.

Nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. De omvang van een nalatenschap kan normaliter betrouwbaar ingeschat worden op het moment dat de boedelbeschrijving van de notaris is ontvangen. Bij de waardering wordt veiligheidshalve voor liquide middelen en effecten de gehele nominale waarde in aanmerking genomen en voor onroerend goed 85% van de getaxeerde onderhandse verkoopwaarde. Voorlopige uitbetalingen op nalatenschappen, in de vorm van voorschotten, worden verantwoord als baten uit nalatenschappen in het boekjaar waarin ze worden ontvangen.

Sponsoring en royalty's

Baten uit sponsoring en royalty's worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Verkoop artikelen

De brutowinst uit de verkoop van artikelen wordt toegerekend aan het boekjaar waarin het artikel wordt verkocht. De brutowinst is de netto-omzet van de verkochte artikelen verminderd met de kostprijs. Onder netto-omzet wordt verstaan: de opbrengst onder aftrek van kortingen en over de omzet geheven belastingen. Onder kostprijs wordt verstaan: de inkoopwaarde van de artikelen. De in dit verband gemaakte eigen kosten worden als kosten van fondsenwerving verantwoord.

Baten van loterijorganisaties

De ontvangen bijdragen van de Nationale Postcode Loterij worden verantwoord als baten van loterijorganisaties. Baten van loterijorganisaties worden toegerekend aan het boekjaar waarin ze zijn toegezegd.

Subsidies van overheden

Subsidies van overheden worden verantwoord in het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Reeds ontvangen subsidievoorschotten waar in het boekjaar nog geen lasten tegenover staan, worden als vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden opgenomen.

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten worden met ingang van boekjaar 2016/2017 in een separate rubriek gepresenteerd als gevolg van het van toepassing worden van de nieuwe Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties (versie 2016). De vergelijkende cijfers zijn aangepast. De gerealiseerde en ongerealiseerde koersresultaten worden in het desbetreffende boekjaar opgenomen in de staat van baten en lasten. Dividenden worden verantwoord in het boekjaar waarin zij betaalbaar worden gesteld. De rentebaten en de met beleggingen gemoeide kosten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Giften in natura

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardebare diensten van bedrijven betreft. Het Wereld Natuur Fonds bepaalt de waarde in het economische verkeer van geplande (communicatie) activiteiten welke door deze giften in natura zijn vervangen en daarmee niet zijn uitgevoerd.

Bestedingen aan natuurbescherming

Het Wereld Natuur Fonds streeft ernaar de prachtige rijkdom aan dier- en plantensoorten op aarde te beschermen. Daarom zet het wereldwijd meerjarige natuurbeschermingsprogramma's op. Van elk natuurbeschermingsprogramma worden de natuurbeschermingsdoelstellingen en de financiering – de besteding aan natuurbescherming – vastgelegd in een projectcontract. De bestedingen aan natuurbescherming worden verantwoord in het boekjaar waarin het projectcontract wordt aangegaan.

Lasten

Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn te voorzien. Lasten worden verdeeld in lasten besteed aan de doelstelling, lasten voor de werving van baten, en lasten van beheer en administratie.

Onder lasten besteed aan de doelstelling worden verstaan: bestedingen aan natuurbescherming buitenland, bestedingen aan natuurbescherming Nederland en bestedingen aan voorlichting & educatie.

Onder lasten voor de werving van baten worden verstaan: de kosten voor fondsenwerving, de kosten werving loterijorganisaties, de kosten benodigd voor de verkrijging van subsidies en de kosten van beleggingen.

Conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor 'kosten beheer en administratie' van GDN zijn de kosten voor bedrijfsvoering en financiën voor 100% toegerekend aan beheer en administratie. Overige kosten ter ondersteuning van de organisatie, zoals kosten voor de directie, ICT, huisvesting, personeelszaken en juridische kosten, zijn op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de doelstelling, werving baten en de kosten voor beheer en administratie. Op de paragraaf 'Kostenverdeelstaat' is deze verdeelsleutel nader toegelicht.

Balans

(ná voorgestelde resultaatbestemming)

Bedragen x €1.000		30 juni 2017	30 juni 2016
ACTIVA			
Immateriële vaste activa	A	1.269	1.264
Materiële vaste activa	B	5.987	6.085
Financiële vaste activa	C	2.094	0
		9.350	7.349
Effecten	D	35.393	37.940
Vorderingen en overlopende activa	E	7.901	8.394
Liquide middelen	F	18.527	18.524
		61.821	64.858
Totaal activa		71.171	72.207
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	G		
* continuïteitsreserve		12.093	12.632
* bestemmingsreserve		7.256	7.349
		19.349	19.981
Fondsen	H		
* bestemmingsfondsen		11.681	16.326
		31.030	36.307
Langlopende schulden	I	12.471	10.355
Kortlopende schulden	J	27.670	25.545
Totaal passiva		71.171	72.207

Staat van baten en lasten

Bedragen x €1.000		2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Baten				
Baten van particulieren	K	39.767	36.828	32.113
Baten van bedrijven		695	0	584
Baten van loterijorganisaties	L	13.500	13.841	13.500
Baten uit subsidies van overheden	M	4.798	5.305	3.539
Baten van andere organisaties zonder winststreven		1.104	150	1.790
Totaal geworven baten		59.864	56.124	51.526
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	N	930	527	1.289
Totaal baten		60.794	56.651	52.815
Lasten				
Besteed aan doelstellingen	0			
Natuurbescherming buitenland	01	38.304	32.539	30.460
Natuurbescherming Nederland	02	9.024	11.960	3.814
Voorlichting & educatie	03	7.816	10.543	9.298
Totaal besteed aan doelstellingen		55.144	55.042	43.572
Wervingskosten	P	9.509	9.078	7.919
Kosten beheer en administratie	Q	2.723	3.187	2.760
Totaal lasten		67.376	67.307	54.251
Saldo voor financiële baten en lasten		-6.582	-10.656	-1.436
Financiële baten en lasten	R	1.305	370	620
Resultaat		-5.277	-10.286	-816
Resultaatbestemming				
Toevoeging/onttrekking aan				
Continuïteitsreserve		-539	0	1.268
Bestemmingsreserve		-93	0	-393
Bestemmingsfondsen		-4.645	-10.286	-1.691
Resultaat		-5.277	-10.286	-816

Kengetallen	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Bestedingspercentages lasten			
Doelstellingen	81,9%	81,8%	80,3%
Werving	14,1%	13,5%	14,6%
Beheer en administratie	4,0%	4,7%	5,1%
Som	100,0%	100,0%	100,0%
Bestedingspercentage geworven baten			
Werving	15,9%	16,2%	15,4%

Onderstaand de kengetallen genormaliseerd voor de aan het Droomfonds Haringvliet project gerelateerde bestedingen ad €6,2 miljoen:

Kengetallen exclusief Droomfonds Herstel Haringvliet	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Bestedingspercentages lasten			
Doelstellingen	80,2%	78,5%	80,0%
Werving	15,4%	15,9%	14,8%
Beheer en administratie	4,4%	5,6%	5,2%
Som	100,0%	100,0%	100,0%
Bestedingspercentage geworven baten			
Werving	15,8%	16,2%	15,2%

Kasstroomoverzicht

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat boekjaar	-5.277	-816
* Afschrijvingen	1.221	1.261
* Waardemutaties effecten	-551	304
Aanpassingen voor posten die geen mutatie in het werkkapitaal teweeg brengen	670	1.565
Bruto kasstroom uit bedrijfsoperaties	-4.607	749
* Mutaties vorderingen en overlopende activa	493	8.431
* Mutaties kortlopende schulden	2.125	-4.945
Veranderingen in werkkapitaal	2.618	3.486
Kasstroom uit operationele activiteiten	-1.989	4.235
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	-1.128	-871
Desinvesteringen vaste activa	0	3
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.128	-868
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
* Mutaties langlopende schulden	2.116	-3.737
* Saldo aan- en verkoop effecten	3.098	1.327
Mutaties financiële vaste activa	-2.094	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	3.120	-2.410
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	3	957
Saldo liquide middelen begin boekjaar	18.524	17.567
Saldo liquide middelen einde boekjaar	18.527	18.524
Mutatie in liquide middelen	3	957

Toelichting kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode en geeft inzicht in het beschikbaar komen en benutten van geldmiddelen gedurende het boekjaar. Feitelijk wordt de staat van baten en lasten ontdaan van de invloeden die de waarderingsgrondslagen hebben op het resultaat.

Uit operationele activiteiten is in 2016/2017 een netto kasstroom van €4,1 miljoen negatief gerealiseerd, met name veroorzaakt door het negatieve resultaat boekjaar ad €5,3 miljoen. De investeringsactiviteiten resulteerden in een netto kasstroom van €1,1 miljoen negatief. De financieringsactiviteiten leidden in 2016/2017 tot een toename van de geldmiddelen van €5,2 miljoen. Het totaal van de bedrijfsactiviteiten van het Wereld Natuur Fonds in 2016/2017 resulteert in een liquiditeitspositie per 30 juni 2017 van €18,5 miljoen.

Toelichting op de balans

A: Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan met name uit het relatiebeheersysteem voor de bediening van onze donateurs en giftgevers, een beheersysteem voor onze website en een financieel pakket. De immateriële vaste activa zijn zowel intern door medewerkers van het Wereld Natuur Fonds ontwikkeld, als aangekocht bij externe leveranciers. Immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven in 3 jaar.

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2016/2017 is als volgt:

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Aanschafwaarde	5.531	4.776
Cumulatieve afschrijvingen	-4.267	-3.515
Boekwaarde per 1 juli	1.264	1.261
- Investerings	688	755
- Afschrijvingen	-683	-752
Aanschafwaarde	6.219	5.531
Cumulatieve afschrijvingen	-4.950	-4.267
Boekwaarde per 30 juni	1.269	1.264

B: Materiële vaste activa

Bedrijfsmiddelen

De bedrijfsmiddelen betreffen met name het gebouw van het Wereld Natuur Fonds in Zeist alsmede de inventaris. De bedrijfsmiddelen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijving is lineair bepaald en wordt gebaseerd op de verwachte levensduur. Hierbij is uitgegaan van de volgende termijnen:

- Gebouw 25 jaar
- Verbouwing 10 jaar
- Elektronische bedrijfsinventaris 3 jaar
- Overige bedrijfsinventaris 5 jaar

Op grond wordt niet afgeschreven.

Activa in gebruik voor de doelstelling

Om de voorlichtings- en educatiedoelstelling te realiseren, heeft het Wereld Natuur Fonds geïnvesteerd in een driedimensionale film en de attractie PandaDroom in de Efteling. De investeringen in de film en de attractie zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte levensduur van 10 jaar, rekening houdend met de toekomstige opbrengstverwachtingen.

Verloop overzicht

Het verloop van de materiële vaste activa in 2016/2017 is als volgt:

	Bedragen x €1.000					
	Gebouw/ terreinen	Andere vaste bedrijfs middelen	Subtotaal	Activa in gebruik voor doelstelling	2016/2017 Totaal	2015/2016 Totaal
Aanschafwaarde	9.874	1.494	11.368	2.360	13.728	13.648
Cumulatieve afschrijvingen	-4.050	-1.307	-5.357	-2.286	-7.643	-7.167
Boekwaarde per 1 juli	5.824	187	6.011	74	6.085	6.481
- Investerings	167	273	440	0	440	116
- Desinvesteringen	0	-27	-27	0	-27	-36
- Cumulatieve afschrijvingen desinvesteringen	0	27	27	0	27	33
- Afschrijvingen	-362	-163	-525	-13	-538	-509
Aanschafwaarde	10.041	1.740	11.781	2.360	14.141	13.728
Cumulatieve afschrijvingen	-4.412	-1.443	-5.855	-2.299	-8.154	-7.643
Boekwaarde per 30 juni	5.629	297	5.926	61	5.987	6.085

C. Financiële vaste activa

Op 7 juli 2016 heeft het Wereld Natuur Fonds aan WWF International, gevestigd te Gland in Zwitserland, een lening verstrekt ter grootte van €2,04 miljoen ter dekking van door WWF International te financieren reorganisatiekosten van het wereldwijde secretariaat. De overeengekomen rente bedraagt 1,5%. Als bij driemaandelijke toetsing van het CHF LIBOR tarief een afwijking van meer dan 0,5% ten opzichte van het tarief bij het afsluiten van de lening respectievelijk de vorige toetsing vastgesteld wordt, dan wordt een nieuw rentepercentage overeengekomen. Aflossing van de lening vindt plaats tussen 1 juli 2017 en 31 juli 2020. Ingeval de lening op 31 juli 2020 niet geheel afgelost is, dan is het Wereld Natuur Fonds gerechtigd het openstaande bedrag te verrekenen met verschuldigde bijdragen aan het internationale WWF netwerk. Het saldo per 30 juni 2017 bestaat uit de hoofdsom van €2,04 miljoen en €0,05 miljoen aan opgebouwde rente.

D: Effecten

De effecten bestaan uit beleggingen. Het verloop van deze beleggingen gedurende het boekjaar is als volgt weer te geven:

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Balans per 1 juli	37.940	39.571
Aankopen	7.293	9.416
Verkopen	-10.391	-10.743
Waardeveranderingen	551	-304
Balans per 30 juni	35.393	37.940

Alle effecten staan ter vrije beschikking van het Wereld Natuur Fonds.

De waardeveranderingen betreffen waardeveranderingen als gevolg van valutakoersverschillen en waardeveranderingen als gevolg van dalende of stijgende beurskoersen. De waardeverandering als gevolg van valutakoersverschillen bedraagt €0,2 miljoen negatief, de waardeverandering als gevolg van stijgende beurskoersen bedraagt €0,7 miljoen positief.

De stand van de beleggingen per 30 juni 2017 kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	waarde
Obligaties	25.288
- looptijd minder dan 5 jaar	12.211
- looptijd meer dan 5 jaar	13.077
Aandelen	9.894
Participatie in het Dutch Greentech Fund	182
Participatie in Shift Invest Coöperatief	29
Totaal beleggingen per 30 juni	35.393

E: vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa kunnen per einde boekjaar als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	30 juni 2017	30 juni 2016
Nog te ontvangen bijdrage Nationale Postcode Loterij	2.284	2.798
Nog te ontvangen nalatenschappen	2.993	3.288
Overige vorderingen	1.012	695
Overige vorderingen terzake van personeel	807	896
Vooruitbetaalde kosten	431	257
Te ontvangen rente	321	399
Belastingen, sociale lasten	53	61
Totaal vorderingen en overlopende activa	7.901	8.394

De nog te ontvangen bijdrage Nationale Postcode Loterij betreft de reguliere bijdrage van de loterij.

Het Wereld Natuur Fonds is per 30 juni 2017 erfgenaam van 17 nalatenschappen belast met vruchtgebruik. Conform Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties (versie 2016) zijn deze nalatenschappen met ingang 2016/2017 conform de grondslagen voor resultaatbepaling gewaardeerd. De vergelijkende cijfers zijn voor het cumulatieve effect van deze stelselwijziging in de post Nog te ontvangen nalatenschappen met een bedrag van €0,5 miljoen aangepast.

F: Liquide middelen

Dit betreft saldi van rekeningen-courant bij banken, evenals het kassaldo. Zij staan geheel ter vrije beschikking.

Reserves en fondsen

De Raad van Toezicht heeft de door de directie voorgestelde resultaatbestemming goedgekeurd. Deze resultaatbestemming is als volgt:

Toevoeging/onttrekking aan:	
Continuïteitsreserve	-539
Bestemmingsreserve	-93
Bestemmingsfondsen	-4.645
Resultaat	-5.277

Het Wereld Natuur Fonds kent overigens geen statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming.

G: reserves

De reserves kunnen per einde boekjaar als volgt worden gespecificeerd

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Continuïteitsreserve	12.093	12.632
Bestemmingsreserve	7.256	7.349
Totaal reserves	19.349	19.981

Het Wereld Natuur Fonds houdt 2 reserves aan, een continuïteitsreserve en een bestemmingsreserve. Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, acht het Wereld Natuur Fonds het noodzakelijk om een continuïteitsreserve aan te houden. De continuïteitsreserve bedraagt per 30 juni 2017 €12,1 miljoen. Het Wereld Natuur Fonds stelt zich ten doel om de continuïteitsreserve niet lager te laten uitkomen dan een half maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie en niet hoger te laten uitkomen dan eenmaal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Onder kosten van de werkorganisatie verstaan we de kosten van eigen personeel, huisvesting, kantoorkosten en kosten voor fondsenwerving. De kosten van de werkorganisatie van het Wereld Natuur Fonds bedragen in boekjaar 2016/2017 €21,5 miljoen.

Het Wereld Natuur Fonds houdt een bestemmingsreserve aan ter grootte van de boekwaarde van de (im) materiële vaste activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid is bepaald door de directie en betreft geen verplichting. De directie kan deze beperking zelf opheffen. De hoogte van de bestemmingsreserve voor (im)materiële vaste activa wordt bepaald door de waarde van de (im)materiële vaste activa per balansdatum.

Continuïteitsreserve

Het verloop van de continuïteitsreserve is als volgt:

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Stand per 1 juli	12.632	11.364
Resultaatbestemming	-539	1.268
Stand per 30 juni	12.093	12.632

Bestemmingsreserve

Het verloop van de bestemmingsreserve is als volgt:

Bedragen x €1.000	Reserve financiering activa doelstelling	Reserve financiering activa bedrijfsvoering	2016/2017	2015/2016
Stand per 1 juli	74	7.275	7.349	7.742
Resultaatbestemming	-13	-80	-93	-393
Stand per 30 juni	61	7.195	7.256	7.349

H: Bestemmingsfondsen

Het Wereld Natuur Fonds ontvangt regelmatig donaties, giften of nalatenschappen waaraan door de giftgever of donateur een specifieke bestemming wordt gegeven. Conform de wens van de giftgever of donateur dienen deze giften aan een specifieke doelstelling te worden besteed, bijvoorbeeld natuurbescherming in Zuid-Amerika, bescherming van de neushoorn of een andere specifieke doelstelling. Voor het gedeelte van deze donaties, giften of nalatenschappen dat aan het einde van het boekjaar nog niet is besteed, vormt het Wereld Natuur Fonds een bestemmingsfonds.

De stand van de bestemmingsfondsen is als volgt:

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Fondsen op Naam	4.534	3.234
Overige donaties en giften	7.147	12.641
Stelselwijziging	0	451
Nieuwe stand donaties en giften	7.147	13.092
Totaal bestemmingsfondsen	11.681	16.326

De daling van het saldo van de bestemmingsfondsen wordt onder andere veroorzaakt door € 6,2 miljoen onttrekking aan het bestemmingsfonds Natuurherstel Haringvliet.

Fondsen op Naam

De post Fondsen op Naam bestaat uit fondsen waar de giftgever of erflater zijn naam aan verbonden heeft. Kenmerk van deze fondsen is dat ze bestaan uit ter beschikking gestelde bedragen die dienen te worden aangewend voor specifieke natuurbeschermingsdoeleinden.

Het verloop van de Fondsen op Naam in 2016/2017 is als volgt:

Bedragen x €1.000	Balans per 1 juli 2016	Toevoeging	Bestedingen	Saldo mutaties	Balans per 30 juni 2017
MaasMaassen	1.985	67	-67	0	1.985
Hoeks en Zantman	263	765	-4	761	1.024
Althuisius-Geefhuysen	65	2	-5	-3	62
C.J. Uriot	6	2	-7	-5	1
Dinkgreve Natuur Beheer Fonds	102	3	-3	0	102
PAN	97	15	-3	12	109
ter Kuile Liuwa - Plain	181	57	-21	36	217
Mr Hendrik van Rijgersma	535	18	-66	-48	487
Dr Franciska Feekes Opleidings Fonds	0	547	0	547	547
Totaal Fondsen op Naam	3.234	1.476	-176	1.300	4.534

De toevoegingen bestaan uit (periodieke) schenkingen en het netto gerealiseerd en ongerealiseerd beleggingsresultaat.

In onderstaande tabel wordt het specifieke natuurbeschermingsdoel per Fonds op Naam weergegeven.

Fonds op Naam	Natuurbeschermingsdoel
MaasMaassen	Natuurbescherming in Nederland en in Zuid-Afrika
Hoeks en Zantman	Natuurbescherming in het buitenland
Althuisius-Geefhuysen	Natuurbeschermingswerk van het WNF en het zoetwaterwerk in de Pantanal in Brazilië
C.J. Uriot	Aankoop van grond ten behoeve van natuurbescherming, bij voorkeur voor de bescherming van katachtige roofdieren
Dinkgreve Natuur Beheer	Natuurbeschermingswerk van het WNF en Siberische tijgers
PAN	Natuurbeschermingswerk van het WNF en bossen
Ter Kuile Liuwa Plain	Natuurbeschermingswerk van het WNF in het Liuwa Plain National Park in Zambia
Mr Hendrik van Rijgersma	Natuurbeschermingswerk van het WNF
Dr Franciska Feekes Opleidings Fonds	Natuurbeschermingswerk in niet geïndustrialiseerde landen

Overige donaties en giften

Bestemmingsfonds overige donaties en giften bestaat uit gelden waaraan de giftgever een specifieke bestemming heeft gegeven. Het fonds bestaat per einde boekjaar uit de bijdragen die per het einde van het boekjaar nog niet geheel aan de betreffende bestemming zijn besteed.

Het verloop van de overige donaties en giften in 2016/2017 is als volgt:

Bedragen x €1.000	Balans per 1 juli 2016	Toevoeging	Bestedingen
Beschermde gebieden & soorten	623	4.080	-4.546
Ecologische voetafdruk & innovatie	489	0	86
Oceanen & kusten	251	879	-950
Duurzame markten	179	233	-281
Natuurherstel Haringvliet	10.942	173	-6.213
Nederlandse Natuur	0	320	0
Zoetwater	0	127	-127
Market Transformation Global Initiative	0	1.622	-1.622
Cuba	0	197	-197
Shared Resources, Joint Solutions programma	0	2.806	-2.806
Vruchtgebruik nalatenschappen	451	10	0
Diversen	157	459	-195
Totaal overige donaties en giften	13.092	10.906	-16.851

Saldo mutaties**Balans per
30 juni 2017**

-466	157
86	575
-71	180
-48	131
-6.040	4.902
320	320
0	0
0	0
0	0
0	0
10	461
264	421
-5.945	7.147

I: Langlopende schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Langlopende projectverplichtingen	11.934	9.818
Overige langlopende schulden	537	537
Totaal langlopende schulden	12.471	10.355

De langlopende projectverplichtingen betreffen de meerjarige toezeggingen aan natuurbeschermingsprojecten die per balansdatum een resterende looptijd hebben van meer dan een jaar. Projectverplichtingen worden doorgaans aangegaan voor een periode van 3 jaar. Het verloop van het totaal van de projectverplichtingen is opgenomen onder de kortlopende schulden.

De overige langlopende schulden betreft een renteloze schuld - ontstaan vanuit een nalatenschap - aan de Belastingdienst. De duur van de overeenkomst met de belastingdienst bedraagt 10 jaar en loopt in 2021 af. Het Wereld Natuur Fonds heeft voor eenzelfde bedrag een bankgarantie afgesloten, die is opgenomen onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

J: Kortlopende schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	2016/2017	2015/2016
Kortlopende projectverplichtingen	18.498	19.205
Crediteuren	2.194	1.434
Schulden ter zake van personeel	637	760
Belastingen, sociale premies	418	475
Vooruit ontvangen, vooruit gefactureerd	4.739	2.812
Overige schulden en overlopende passiva	1.184	859
Totaal kortlopende schulden	27.670	25.545

Het Wereld Natuur Fonds heeft een btw ruling met de belastingdienst inzake de mate waarin WNF zijn voorbelasting in aftrek mag brengen. De af te dragen BTW zoals per 30 juni 2017 opgenomen onder de kortlopende schulden is berekend op basis van deze ruling en betreft de aangifte van het tweede kwartaal 2017 en de suppletie aangifte over het boekjaar.

Het verloop van het totaal van lang- en kortlopende projectverplichtingen is als volgt:

Balans per 1 juli	29.023	39.211
Nieuw afgesloten contracten	41.240	28.720
Betaald op contracten	-38.419	-37.638
Vrijval	-1.412	-1.270
Balans per 30 juni	30.432	29.023

De totale verplichting van €30,4 miljoen bestaat voor €18,5 miljoen uit verplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar en voor €11,9 miljoen uit verplichtingen met een looptijd langer dan 1 jaar.

Om natuurbeschermingswerk mogelijk te maken is afgelopen boekjaar in totaal €38,4 miljoen contractueel uitbetaald.

De specificatie van het betaalde bedrag is als volgt:

Uitvoerder	Project naam	2016/2017
African Parks Network	Duurzaam park management in Zuidelijk Afrika	500.000
Alliance of Religions and Conservations ARC	Alliance of Religions and Conservation	50.000
Stichting Ark Natuurontwikkeling	Delta en rivier	442.934
	Herstel schelpenbanken Noordzee	32.200
	Droomfonds Herstel Haringvliet deelproject schelpdier	67.220
	Droomfonds Herstel Haringvliet deelproject steur	688.208
Blue Ventures Conservation	Beschermde zeegebieden programma in Timor Leste	12.500
Stichting Care for Destinations	Bevordering duurzaam toerisme	97.650
Stichting Duik de Noordzee Schoon	Expeditie Noordzee	30.000
Stichting Enviu Nederland	Ondernemerschap voor natuurbescherming	30.000
	Al het plastic uit de oceaan	50.000
FSC Nederland / Stichting Goed Hout	Vergroten marktaandeel FSC in Nederland	50.000
Fundacion Vida Silvestre (FVSA)	Argentina Antartica en levende oceanen	497.530
	Landaankoop Iguazu Argentinië	147.500
Stichting Global Flyway Network	Onderzoek naar migratieroutes kustvogels	70.000
Good Fish Foundation	Transformatie naar duurzame vis	50.000
Stichting Himalayan Tiger Foundation	Mens-dier conflict management in Bardia, Nepal	32.400
Lowveld Rhino Trust	neushoorn bescherming in Lowveld regio Zimbabwe	45.000
Natuurmonumenten	Haringvliet natuurontwikkeling grondaankoop Blok de Wit	1.000.000
	Droomfonds Herstel Haringvliet deelproject natuurontwikkeling	4.000.000
Norwegian Polar Institute	IJsbeer onderzoek in Svalbard	90.000
Stichting Plastic Soup Foundation	Trash to Cash	10.000
Stichting Rewilding Europe	Rewilding Europe	269.000
Rijksuniversiteit Groningen	Universitaire leerstoel Global Flyway Ecology	50.000
Sea Turtle Conservation Bonaire	Bescherming zeeschildpadden Bonaire	50.000
Sportvisserij Nederland	Droomfonds Herstel Haringvliet deelproject visserij	100.000
St. Aquaculture Stewardship Council Foundation	Aquaculture Stewardship Council	50.000
STENAPA	Statia National Marine Park	30.000
Stichting Aishan Foundation	Natuurbescherming gebaseerd op Chinese waarden	40.000
Stichting De Noordzee	Samen voor een gezonde Noordzee	102.538
Stichting Leerstoel Prins Bernhard	Universitaire leerstoel Prins Bernhard	40.000
Strathmore University	Shared Resources Joint Solutions programma - capaciteitsversterking	87.500
Synergos Communicatie	Antillen Academie	(2.000)
Technische Universiteit Delft	Leerstoel Ecologie binnen Civil Engineering	40.000
Traffic International Limited	Tegengaan handel in hoorn van neushoorns	470.000
De Vlinderstichting	Tools voor natuurinclusieve landbouw	10.000
Vogelbescherming Nederland	Droomfonds Herstel Haringvliet deelproject recreatie	471.475
Vrije Universiteit Amsterdam	Leerstoel impact stikstof op biodiversiteit	40.000
Stichting Wildlife Justice Commission	Wildlife Justice Commission	125.000
World Fish Migration Foundation	Verwijdering dammen in Europa	60.000
World Wildlife Fund Inc. Bolivia Office	Shared Resources Joint Solutions - Chaco Pantanal Bolivia	357.000
	WWF Bolivia capaciteitsontwikkeling	135.653
World Wildlife Fund Inc. US	Impact meting FSC	(181.754)
World Wildlife Fund Inc. WWF Chile Country Office	Geïntegreerd programma natuurbescherming & markten in Chili	449.250
	Duurzame zalm aquacultuur in Chili	20.000
World Wildlife Fund Inc. WWF Ecuador	Beschermde zeegebieden programma in Ecuador	12.000
	Duurzame tonijn visserij in Ecuador	50.000

Uitvoerder	Project naam	2016/2017
World Wildlife Fund Inc. WWF Guianas	Shared Resources Joint Solutions - Guiana Shield	251.500
	Peperpot Natuurpark Suriname	270.000
World Wildlife Fund Inc. WWF in Namibia	Natuurbeschermingsprogramma Namibië	200.000
	Natuurbescherming in Kavango-Zambezi	235.000
World Wildlife Fund Paraguay Country Office	Shared Resources Joint Solutions - Chaco Pantanal Paraguay	320.000
World Wildlife Fund, Inc/Mexico Program Office	Bescherming van de vaquita	30.000
WWF Australia	WWF specialist runderveehouderij en natuurbescherming	27.000
	Bescherming van zeegebieden in Antarctica	42.000
WWF Brasil	Landbouw en milieu programma Brazilië	156.456
	Amazone programma Brazilië	843.561
	Atlantisch bos programma Brazilië	320.580
	Cerrado Pantanal programma Brazilië	687.720
	Bossen beschermingsprogramma Brazilië	330.000
	Zoetwater beschermingsprogramma Brazilië	140.000
	WWF specialist klimaatverandering	130.000
	Duurzame soja coordinator	67.268
	Organisatieontwikkeling WWF Brazilië	121.838
	Partnership WWF - Rabobank in Brazilië	6.263
WWF Cambodia	Noodfonds - hulp aan rivierbewakers	4.000
WWF Cameroon	Bescherming Afrikaanse olifant	245.000
	Bescherming Afrikaanse mensapen	50.726
	Ondersteuning voor Pondo Patrol Post en Ekouah Bay in Kameroen	40.000
	Tegengaan illegale handel in wilde dieren in Kameroen	137.500
	Jengi Nationaal Park Kameroen	300.000
	Tegengaan illegale handel in dieren en dierproducten in Kameroen	35.000
WWF Canada	Organisatieontwikkeling WWF Kameroen	136.000
	Bescherming van het Arctisch Gebied	272.834
	Amur Heilong programma - China	129.428
	Business Engagement in China	200.000
	Rapport voetafdruk China	96.000
	Migratieroutes kustvogels in het Gele Zee gebied	117.000
	Grote panda programma China	300.000
	High Altitude Wetlands - China Tibetan Plateau programma	200.000
	Duurzame productie van palmolie in China	38.000
	Duurzame productie pulp en papier in China	38.000
	Bescherming van het sneeuwluipaard in China	60.000
	Yangtze	200.000
	WWF DRC Democratic Republic of Congo PO	Itombwe Nationaal Park Congo
Natuurbescherming Lac Tumba Congo		100.000
Gorilla bescherming in Virunga National Park		100.000
Tegengaan handel in wilde dieren Congo		84.500
Beleidsbeïnvloeding EU		445.000
WWF European Policy Programme - MedPO branch	Bevordering duurzaam toerisme	33.000
WWF Gabon	Geïntegreerd programma natuurbescherming & markten in Gabon	138.415
	Natuurbescherming Noord Gabon	100.000
	Organisatieontwikkeling WWF Gabon	80.000

Uitvoerder	Project naam	2016/2017
	Natuurbescherming Zuid Gabon	435.000
	Souanke Nationaal Park Republiek Congo	200.000
WWF Germany	Duurzame tonijn visserij	69.000
	Noordzee adviescommissie	25.000
	Database schaal- en schelpdieren	5.000
	Bescherming Tai Sapo	217.800
WWF Greater Mekong	Duurzame aquacultuur Greater Mekong	82.000
	Duurzaam bosbeheer, productie en handel in Greater Mekong	24.000
WWF Greece	Natuurbescherming Griekenland	15.000
	Visserij verbetering Griekenland	40.000
WWF Hong Kong	Haaien programma	200.000
WWF Inc. Colombia Programme Office	Duurzame productie van palmolie in Colombia	135.000
	Noordelijke Amazone programma Colombia	300.431
	Organisatie ontwikkeling WWF Colombia	300.000
	Bescherming van rivierdolfijnen in Zuid Amerika	150.000
WWF Inc. Peru Programme Office	Transformatie van markten - impact studies	31.590
WWF India	Transformatie van markten - impact studies	16.000
	Transformatie van markten voor palmolie in India	38.000
	Partnership WWF - Rabobank in India	20.781
WWF Indonesia	Borneo programma Indonesië	337.000
	Koraal driehoek regionaal programma	375.000
	Koraal driehoek Indonesië	600.000
	Transformatie van markten en beleidsbeïnvloeding Indonesië	450.000
	Destination Uriot - Thirty hills landscape	106.809
	Shared Resources Joints Solutions - Atjeh Indonesië	290.167
	Verbetering visserij in Nauru - Papua Nieuw Guinea	105.000
	Kalimantan Indonesië	300.000
	Transformatie van markten voor palmolie in Indonesië	109.000
	Duurzame productie pulp en papier in Indonesië	32.000
	Organisatie ontwikkeling WWF Indonesië	180.000
	Papua Indonesië	400.000
	Partnerschap WWF - Rabobank in Indonesië	25.000
	Sumatra Indonesië	300.000
	Sumatraanse en Javaanse neushoorn beschermingsprogramma	227.909
WWF Int Danube Carpathian Programme (DCPO)	WWF strategie voor de steur	120.000
WWF International	Ondersteuning aan de CITES COP 2017 Conferentie	15.000
	Convention on Biological Diversity (CBD)	50.000
	WWF Netwerk membership programma	100.000
	Implementatie Action Plan Social Development SD4C	42.435
	Bescherming van zoetwatergebieden RAMSAR	206.000
	Wildlife Crime Initiative	250.000
	WWF International Core funding	930.128
	WWF Network Services	1.484.149
	WWF Programme Management	2.331.644
WWF Korea	Beschermde zeegebieden programma Gele Zee, Korea	12.500
WWF Madagascar	Duurzame aquacultuur in Madagaskar	41.000
WWF Malaysia	Bossen beschermingsprogramma Maleisië	85.000
	Oceanen en Kusten beschermingsprogramma Maleisië	400.000
	Natuurbeschermingsprogramma Sabah - Maleisië	236.000
	Natuurbeschermingsprogramma Sarawak - Maleisië	115.000

Uitvoerder	Project naam	2016/2017
WWF Mediterranean	Beschermde zeegebieden programma Portugal	10.000
WWF Mongolia	Altai Sayan Mongolië	300.000
	Amur Heilong programma Mongolië	100.000
	Innovatie fonds - visvergunningensysteem Mongolië	25.000
	Noodfonds - Saiga Antilope	10.000
	Bescherming van het sneeuwluipaard in Mongolië	107.873
WWF Mozambique	Shared Resources Joints Solutions - Mozambique	171.000
	Marumeu and Zambezi Wetlands Mozambique	65.000
	Bescherming van zoetwatergebieden in Mozambique	76.043
WWF Norway	Klimaat en energie programma China	215.000
	Regionaal Arctisch programma	152.700
WWF Pakistan	Transformatie van markten - katoen Pakistan	36.000
	Transformatie van markten - impact studies	22.000
WWF Regional office Africa, Yaounde Hub	Groene economie in het Congo stroomgebied	161.585
	Duurzame productie van palmolie in Centraal Afrika	62.000
	Centraal Afrika regionaal bossen programma	300.000
	Regionaal palmolie programma	150.000
WWF Russia	Natuurbeschermingsprogramma Rusland	1.613.050
	Ondersteuning van een ban op zware olie in het Arctisch gebied	25.000
WWF Singapore	Transformatie van markten in Singapore	160.000
WWF South Africa	Bescherming zwarte neushoorn in Zuid Afrika	300.000
	Destination Maas Maassen - Funding for South Africa	61.000
	Bescherming van de neushoorn in Afrika	90.000
	Beschermde zeegebieden programma Zuid Afrika	10.000
WWF South Pacific Programme Office (SPPO)	Beschermde zeegebieden programma in de Pacific	24.115
	Duurzame visserij Solomon Eilanden	130.645
WWF Sweden / Stiftelsen Världsnaturfonden WWF	Duurzame ontwikkeling in het Arctisch gebied	14.466
WWF Switzerland	Marine Impact Ventures	150.000
WWF Uganda	Bescherming Afrikaanse mensapen	71.539
WWF Zambia	Bangweulu Wetlands Management Project Zambia	170.000
	Natuurbescherming rond lokale gemeenschappen in Zambia	379.000
	Shared Resources Joints Solutions - Zambezi	591.500
	Inzet van drones voor natuurbescherming in Zambia	43.000
	Liuwa-Mussuma natuurgebied Zambia	100.144
	Organisatieontwikkeling WWF Zambia	550.000
	Zoetwaterprogramma Zambezi stroomgebied Zambia	210.000
	Zambia carnivoren programma	234.000
WWF Greater Mekong Laos Country Programme	Bescherming Aziatische olifant en neushoorn	38.000
		38.419.395

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Financiële verplichtingen

In verband met de langlopende schuld aan de belastingdienst van €0,5 miljoen heeft het Wereld Natuur Fonds een bankgarantie afgesloten voor een even groot bedrag.

Overige

Het Wereld Natuur Fonds heeft een kredietfaciliteit afgesloten bij een bank voor een bedrag van €2,5 miljoen. Als gevolg van het afsluiten van de bankgarantie ad €0,5 miljoen is van dit bedrag €2,0 miljoen opneembaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten

totaal baten

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Geworven baten	59.864	56.124	51.526
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	929	527	1.289
Totaal baten	60.793	56.651	52.815

De samenstelling van de geworven baten over boekjaar 2016/2017 was als volgt:

Bedragen x €1.000	Particulieren	Bedrijven	Loterijorganisaties	Subsidies van overheden	Andere organisaties zonder winststreven
Contributies	23.360				
Giften	2.976	691	13.500		985
Donateursacties	1.297	4			6
Nalatenschappen	12.132				
Subsidies van overheden				4.798	
Overige baten	2				113
Totaal geworven baten	39.767	695	13.500	4.798	1.104

De geworven baten zijn afgelopen jaar met €8,3 miljoen gestegen ten opzichte van 2015/2016. De baten uit nalatenschappen stijgen met €7,5 miljoen (161%). De baten uit contributies stijgen met €0,1 miljoen (0,2%). De inkomsten uit giften en donateursacties stijgen met €0,3 miljoen (1,7%) tot in totaal €19,5 miljoen. In zowel dit als vorig boekjaar was het aandeel van de Nationale Postcode Loterij in de geworven baten €13,5 miljoen. Onder overige baten vallen geormerkte baten voor diverse projecten.

De totaal gerealiseerde geworven baten zijn €3,7 miljoen hoger dan begroot.

Van onschatbare waarde voor het Wereld Natuur Fonds is de aanzienlijke bijdrage van vrijwilligers, die veel tijd en energie besteden aan het organiseren van activiteiten ten behoeve van het WNF. Deze bijdrage is niet in geld uit te drukken. De bijdrage van vrijwilligers in natura is daarom niet meegenomen in de baten.

Overige baten	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
	23.360	23.756	23.315
	18.152	19.330	17.879
	1.307	1.583	1.249
	12.132	6.000	4.653
	4.798	5.305	3.539
	115	150	891
	59.864	56.124	51.526

K Contributies

De contributies van het Wereld Natuur Fonds zijn afkomstig van volwassen donateurs en de jongeren- en kinderclubs WNF Bamboeclub, WNF Rangerclub en WNF LifeGuard.

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Volwassen donateurs	19.191	19.264	19.146
WNF Rangerclub	2.100	2.062	2.197
WNF Lifeguard	1.545	1.500	1.408
WNF Bamboeclub	524	515	564
Totaal contributies	23.360	23.341	23.315

De totale inkomsten uit contributies stijgen voor alle rubrieken licht, met uitzondering van de WNF Bamboeclub. Ook bij de volwassen donateurs is sprake van een stijging. De totale achterban van het Wereld Natuur Fonds bedraagt per 30 juni 2017 734.000 donateurs, waarvan 138.000 jongeren. Het aantal donateurs is ten opzichte van het vorig boekjaar afgenomen, de gemiddelde bijdrage per donateur is echter gestegen.

L: Baten van loterijorganisaties

De baten uit loterijorganisaties bestaan uit de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij.

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Reguliere bijdrage Nationale Postcode Loterij	13.500	13.500	13.500
Extra bijdragen Nationale Postcode Loterij	0	341	0
Totaal baten van loterijorganisaties	13.500	13.841	13.500

De baten van loterijorganisaties blijven met een bedrag van € 13,5 miljoen gelijk aan vorig boekjaar.

M: Subsidies van overheden

Subsidies van overheden worden verantwoord in het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Reeds ontvangen subsidievoorschotten, waar in het boekjaar nog geen lasten tegenover staan, worden als vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden opgenomen. De subsidies zijn niet structureel, maar wel toegezegd voor een periode van meerdere jaren.

De overheidssubsidies kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
DGIS SRJS	2.802	3.262	1.264
SIDA	1.622	1.799	1.957
Cuba climate change programme	163	244	223
Overige	211	0	95
Totaal baten uit subsidies van overheden	4.798	5.305	3.539

SIDA

De Zweedse overheidsorganisatie SIDA heeft via de WWF-organisatie in Zweden een subsidiebijdrage toegekend aan het Market Transformation Initiative (MTI). Dit initiatief is gericht op verduurzaming van handelsstromen wereldwijd. Een groot deel van de besteding van deze subsidie wordt door WNF gecoördineerd. Deze subsidie draagt bij aan verduurzaming van organisaties op het gebied van tonijn, hout, palmolie, papier, katoen en internationale financiering in met name Zuid-Amerika, Azië en Afrika. In het verslagjaar is €2,0 miljoen aan deze activiteiten besteed en als baten opgenomen. De subsidie is door de subsidiegever toegezegd tot en met juni 2018.

DGIS

DGIS is een Strategisch Partnerschap aangegaan met IUCN Nederland (penvoerder) en WNF aangaande het programma 'Shared Resources, Joint Solutions'. DGIS is een volwaardig partner in dit programma: het kent IUCN Nederland en WNF subsidie toe, maar speelt ook een actieve rol om de overheden in de geselecteerde landen te beïnvloeden. Het doel van het programma is het veiligstellen van de water- en voedselzekerheid en de veerkracht om de negatieve gevolgen van klimaatverandering het hoofd te bieden in lage- en middeninkomenslanden. Dit willen we bereiken door een landschapsbrede aanpak. Het Wereld Natuur Fonds heeft vier gebieden geselecteerd in Zuid-Amerika, Afrika en Azië. De kern van het programma is het versterken van lokale maatschappelijke organisaties, opdat zij een actieve rol kunnen gaan spelen in het maatschappelijke debat. We organiseren tripartiete samenwerkingsverbanden tussen deze versterkte maatschappelijke organisaties, overheden en de private sector. Samen nemen zij dan de verantwoordelijkheid voor een duurzame ontwikkeling van hun regio op zich. De subsidie is door de subsidiegever toegezegd tot en met december 2020.

N: Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Sponsoring	208	409	753
Royalty's	420	158	209
Opbrengst verkopen	781	283	618
Inkoopkosten van de verkopen	-479	-323	-291
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	930	527	1.289

Totaal lasten

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Besteed aan doelstelling	55.144	55.042	43.572
Kosten werving van baten	9.509	9.078	7.919
Kosten beheer en administratie	2.723	3.187	2.760
Totaal lasten	67.376	67.307	54.251

Lasten worden verdeeld in lasten besteed aan de doelstelling, lasten voor de werving van baten en lasten van beheer en administratie.

Onder lasten besteed aan de doelstelling worden verstaan: bestedingen aan natuurbescherming buitenland, bestedingen aan natuurbescherming in Nederland en bestedingen aan voorlichting & educatie.

Onder lasten voor de werving van baten worden verstaan: de kosten voor fondsenwerving, de kosten werving baten loterijacties, de kosten benodigd voor de verkrijging van subsidies en de kosten van beleggingen.

Conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor 'kosten beheer en administratie' van GDN worden de kosten voor bedrijfsvoering en financiën voor 100% toegerekend aan beheer en administratie. Overige kosten ter ondersteuning van de organisatie – zoals kosten voor de directie, ICT, huisvesting, personeelszaken en juridische kosten – zijn op basis van een verdeelsleutel toegerekend. Zie de paragraaf 'kostenverdeelstaat' voor een toelichting op deze verdeelsleutel.

O: Bestedingen aan doelstelling

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Natuurbescherming buitenland	38.304	32.539	30.460
Natuurbescherming binnenland	9.024	11.960	3.814
Voorlichting & educatie	7.816	10.543	9.298
Totaal besteed aan doelstelling	55.144	55.042	43.572

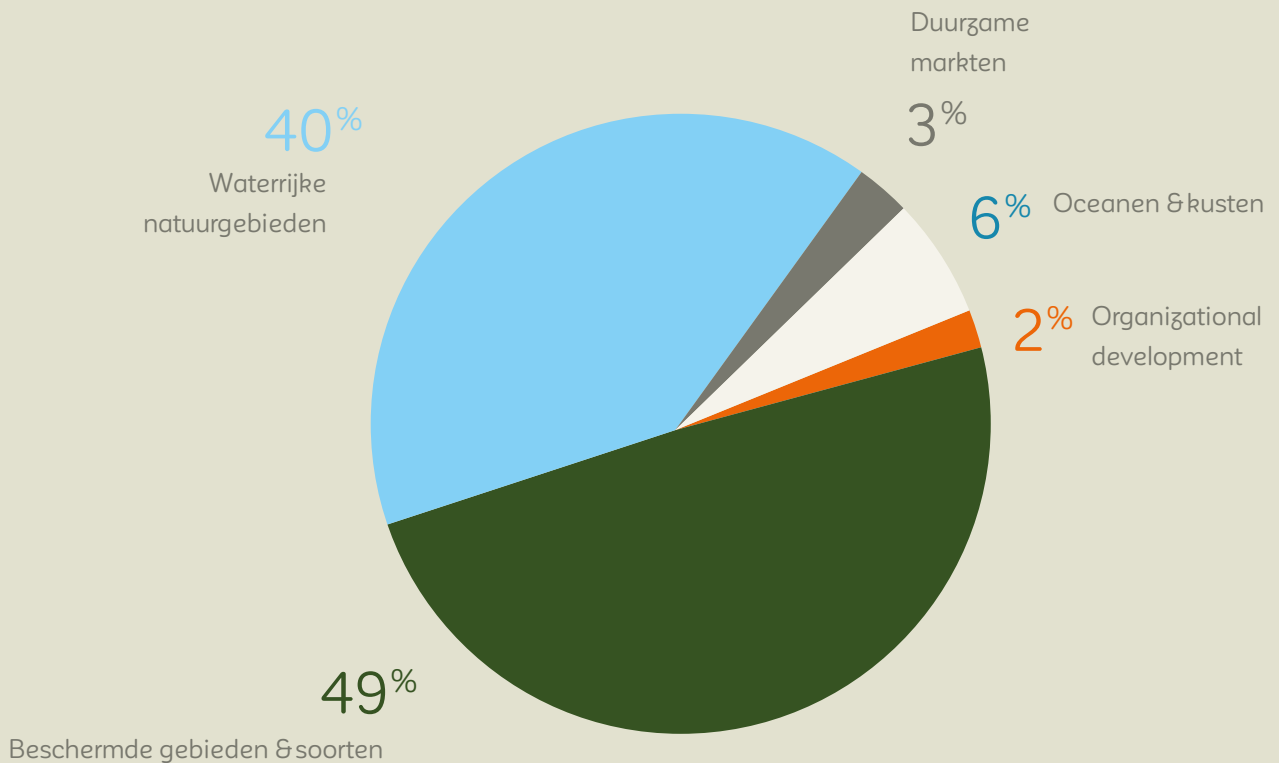
In totaal heeft het Wereld Natuur Fonds in 2016/2017 €55,1 miljoen besteed aan zijn doelstelling, Dat is €0,1 miljoen meer dan begroot en €11,6 miljoen meer dan in 2015/2016.

O1: Bestedingen natuurbescherming buitenland

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Natuurbescherming buitenland	38.304	32.539	30.460

Over 2016/2017 is een bedrag van €38,3 miljoen besteed aan natuurbescherming in het buitenland, €7,8 miljoen meer dan in het voorgaande jaar en €5,8 miljoen meer dan begroot.

In het volgende diagram is weergegeven hoe de bestedingen over de internationale natuurbeschermingsprogramma's zijn verdeeld.

Bedragen x €1.000	bedrag	percentage
Bestedingen per programma in 2016/2017		
Beschermde gebieden & soorten	18.586	49%
Waterrijke natuurgebieden	15.471	40%
Duurzame markten	1.002	3%
Oceanen & kusten	2.306	6%
Organizational development	939	2%
Totaal besteed aan natuurbescherming buitenland	38.304	100%

De bestedingen aan natuurbescherming buitenland worden deels in het lopende boekjaar en deels in volgende boekjaren betaald. Voor zover de aan projecten toegezegde bijdragen aan het einde van het jaar nog niet zijn betaald, worden ze in de balans opgenomen onder langlopende of kortlopende schulden, al naar gelang de termijn waarop ze tot uitbetaling zullen leiden.

O2: Bestedingen natuurbescherming Nederland

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Natuurbescherming Nederland	9.024	11.960	3.814

In 2016/2017 is een bedrag van €9,0 miljoen besteed aan natuurbescherming in Nederland. Dit is €5,2 miljoen meer dan vorig boekjaar en €2,9 miljoen minder dan begroot.

O3: Voorlichting en educatie

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Magazines	4.500	6.123	5.191
Campagnes en gerelateerde communicatiekosten	2.078	2.827	2.795
Tv-producties en overige kosten	984	1.339	1.114
Efteling en andere voorlichting in het veld	254	254	272
Totaal besteed aan doelstelling	7.816	10.543	9.372

Het Wereld Natuurfonds is van mening dat voorlichting en educatie van wezenlijk belang zijn voor de bescherming van de natuur. Daarom is in 2016/2017 hier een bedrag aan besteed van in totaal €7,8 miljoen. Dit bedrag is naast de niet in geld uit te drukken bijdrage van vele vrijwilligers. Het bedrag valt lager uit dan het voorgaande jaar en de begroting door enerzijds een verschuiving naar digitalisering van activiteiten wat een kostenverlagend effect heeft en anderzijds door de digitale transformatie op zich, die een tijdelijke verschuiving van aandacht en capaciteit vraagt. Tegelijkertijd is in 2016/2017 extra aandacht en capaciteit uitgegegaan naar de doelstelling natuurbescherming in Nederland. In het komende boekjaar zal het Wereld Natuur Fonds wederom veel aandacht aan voorlichting en educatie besteden.

P: Wervingskosten

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Eigen fondsenwerving	9.153	8.235	7.406
Loterijorganisaties	183	597	382
Subsidies	173	246	131
Totaal wervingskosten	9.509	9.078	7.919

Om ook in de toekomst succesvol te zijn en het Wereld Natuur Fonds onder de aandacht van mogelijke geldgevers te blijven brengen, heeft het Wereld Natuur Fonds over boekjaar 2016/2017 een bedrag van €9,5 miljoen uitgegeven aan fondsenwervende activiteiten. Deze kosten zijn hoger uitgevallen dan begroot. Om acties van de Nationale Postcode Loterij te ondersteunen, heeft het Wereld Natuur Fonds in 2016/2017 €0,2 miljoen besteed, een daling van €0,2 miljoen ten opzichte van vorig jaar. Voor het verkrijgen van subsidies heeft het Wereld Natuur Fonds in 2016/2017 een bedrag van €0,2 miljoen besteed.

P1: Kosten eigen fondsenwerving

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Donateurswerving	8.447	7.563	6.934
Donateursbinding	92	156	86
WNF Lifeguard	32	30	29
WNF Rangerclub	323	274	204
WNF Bamboeclub	259	226	153
Totaal kosten eigen fondsenwerving	9.153	8.249	7.406

Veranderingen in de markt en de omgeving hebben effect op de relatie van het Wereld Natuur Fonds met zijn geldgevers. Om (toekomstige) baten te realiseren is het essentieel om het Wereld Natuur Fonds op een relevante wijze onder de aandacht te blijven brengen. In het boekjaar 2016/2017 is daarom een bedrag van €9,1 miljoen uitgegeven aan fondsenwervende activiteiten. Ten opzichte van 2015/2016 en ten opzichte van budget betreft dit een stijging als gevolg van de transitiefase waarbij (deels) bestaande als ook nieuwe activiteiten en campagnes parallel liepen. Ook hier speelt de versnelling van de digitale transformatie een rol, die ook in het aankomende boekjaar wordt voortgezet.

Q: Kosten beheer en administratie

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Kosten beheer en administratie	2.723	3.187	2.760

Onder kosten van beheer en administratie verstaat het Wereld Natuur Fonds de kosten die het maakt in het kader van de (interne) beheersing en administratievoering en die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

Conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor 'kosten beheer en administratie' van GDN zijn de kosten voor bedrijfsvoering en financiën voor 100% toegerekend aan beheer en administratie. Overige kosten ter ondersteuning van de organisatie – zoals kosten voor de directie, ICT, huisvesting, personeelszaken en juridische kosten – zijn op basis van een verdeelsleutel toegerekend.

R: Saldo financiële baten en lasten

Het saldo financiële baten en lasten kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Rente op obligaties en beleggingsrekeningen	590		760
Rente op betaal- en spaarrekeningen	43		20
Dividend	215		256
Koersresultaten	617		-292
Kosten vermogensbeheer	-160		-124
Totaal financiële baten en lasten	1.305	370	620

Het beleggingsbeleid van het Wereld Natuur Fonds legt de nadruk op maatschappelijke verantwoordelijkheid. De selectie van beleggingen is daarom niet alleen gebaseerd op financiële voorwaarden, maar ook op strikte duurzaamheidscriteria.

De totale rentebaten en baten uit beleggingen over het boekjaar 2016/2017 bedragen € 1,5 miljoen en zijn daarmee € 0,6 miljoen gestegen ten opzichte van vorig boekjaar. Het totale rendement op beleggingen bestaat uit rente, dividend, valutaresultaten en koersresultaten.

Het netto beleggingsresultaat is het beleggingsresultaat na aftrek van de kosten voor vermogensbeheer. Het netto beleggingsresultaat over 2016/2017 bedraagt € 1,3 miljoen, € 0,7 miljoen hoger dan vorig jaar.

In onderstaand overzicht is een samenvatting opgenomen van de beleggingen en de rendementen daarop over de afgelopen 5 jaar.

Beleggingen

Bedragen x €1.000	2016/ 2017	2015/ 2016	2014/ 2015	2014/ 2013	2012/ 2013
Obligatierente	597	726	654	668	880
Rente op beleggings- en spaarrekeningen	3	33	30	63	54
Dividend	215	256	211	222	198
Gerealiseerd koersresultaat	766	851	1.422	256	1.453
Ongerealiseerd koersresultaat	-149	-1.142	866	1.962	-3
Bruto beleggingsresultaat	1.432	724	3.183	3.171	2.582
Kosten beleggingen	160	124	117	126	126
Netto beleggingsresultaat	1.272	600	3.066	3.045	2.456
Rendement beleggingen	3,28%	1,55%	8,29%	9,07%	7,24%
Gemiddeld rendement 2013-2017 %	5,89%				
Gemiddeld rendement 2013-2017 bedrag	2.088				
Netto-resultaat liquide middelen	33	20	46	33	57

Kostenverdeelstaat

Kostentoerekening

Zoals voorgeschreven in Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties (versie 2016) worden kosten toegerekend aan de doelstelling, werving baten en beheer en administratie.

Toerekening vindt plaats op basis van de volgende grondslagen:

- direct toerekenbare kosten worden direct toegerekend
- niet direct toerekenbare kosten worden toegerekend op basis van de hier beschreven toerekeningsmethodiek

	Doelstelling		
	Natuurbescherming buitenland	Natuurbescherming binnenland	Voorlichting en educatie
Bestedingen internationale projecten	31.129	7.736	0
Bijdragen internationaal netwerk	2.679	0	218
Publiciteit en communicatie	135	149	3.829
Personeelskosten	3.607	929	2.857
Kantoor- en algemene kosten	495	142	475
Huisvestingskosten	92	20	69
Afschrijvingen en bankkosten	167	48	368
Totaal	38.304	9.024	7.816

Werving baten	Beheer en administratie	Totaal 2016/2017	Begroot 2016/2017	Totaal 2015/2016
0	0	38.865	35.716	26.441
218	1.551	4.666	4.668	3.999
5.328	21	9.462	11.982	10.023
2.613	828	10.834	11.334	10.483
432	211	1.755	1.808	1.505
104	20	305	334	273
814	92	1.489	1.465	1.527
9.509	2.723	67.376	67.307	54.251

Kostentoerekening niet direct toerekenbare kosten

Kostensoort	Toerekening aan beheer en administratie	Toelichting
Bijdrage Internationaal Netwerk	gedeeltelijk	De bijdrage van het Wereld Natuur Fonds aan het Internationale Netwerk is, waar van toepassing, toegerekend aan internationale natuurbescherming, voorlichting & educatie en werving. Toegerekend aan beheer en administratie zijn die kosten die betrekking hebben op de operationele kosten van de internationale WWF-organisatie.
Publiciteit en communicatie	gedeeltelijk	Kosten voor publiciteit en communicatie zijn zo veel mogelijk toegerekend aan het onderwerp waarop deze betrekking hebben. De direct aan publiciteit en communicatie gerelateerde porti- en productiekosten zijn toegerekend aan beheer en administratie.
Personeelskosten	naar rato	Personeelskosten zijn op basis van geschatte urenbesteding toegerekend aan het onderwerp waarop deze betrekking hebben. Conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor 'kosten beheer en administratie' van GDN zijn de personeelskosten van de afdeling Financiën geheel toegerekend aan beheer en administratie. De personeelskosten met betrekking tot de directie, juridische zaken, ICT, Human Resources en de facilitaire medewerkers zijn naar rato van het aantal medewerkers toegerekend aan de betreffende bestedingscategorie.
Kantoor- en algemene kosten	naar rato	Kantoor- en algemene kosten zijn toegerekend naar rato van het aantal medewerkers aan de betreffende bestedingscategorie. Dit met uitzondering van de accountantskosten en kosten van juridisch adviseurs. Deze zijn volledig toegerekend aan beheer en administratie. Notariskosten zijn toegerekend aan kosten werving aangezien deze kosten voornamelijk de afhandeling van nalatenschappen betreffen.
Huisvestingskosten	naar rato	Huisvestingskosten zijn toegerekend naar rato van het aantal medewerkers aan de betreffende bestedingscategorie.
Afschrijvingen en financiële lasten	gedeeltelijk	De afschrijvingskosten zijn zo veel mogelijk toegerekend aan het onderwerp waarop deze betrekking hebben. De afschrijvingskosten van het financiële systeem zijn geheel toegerekend aan beheer en administratie. De afschrijvingskosten met betrekking tot het gebouw zijn toegerekend naar rato van het aantal medewerkers aan de betreffende bestedingscategorie. De kosten van vermogensbeheer zijn toegerekend aan kosten van beleggingen. De kosten van inkomend betalingsverkeer zijn toegerekend aan de kosten werving, aangezien dit voornamelijk de kosten van de donateursincasso's betreft.

Personeelskosten, kantoor- en algemene kosten, huisvestingskosten, afschrijvingen en financiële lasten

De personeelskosten, kantoor- en algemene kosten, huisvestingskosten, afschrijvingen en financiële lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Salarissen	7.093	7.895	6.895
Sociale lasten	1.098	1.198	998
Pensioenen	628	608	602
Inhuur derden	1.594	1.170	1.532
Overige personeelskosten	180	274	198
Reiskosten	241	190	258
Totaal personeelskosten	10.834	11.335	10.483

Het gemiddeld aantal fte's over het verslagjaar bedroeg 118 (2015/2016: 115)

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Onderhoud en schoonmaak	466	398	436
Verzekeringen	3	3	3
Telefoon en internet	134	180	158
Notaris- en advieskosten	480	387	309
Accountantskosten	72	55	45
Overige kantoor en algemene kosten	600	788	554
Totaal kantoor- en algemene kosten	1.755	1.811	1.505

De accountantskosten hebben voor een bedrag van €50.000 betrekking op de jaarrekeningcontrole door Ernst & Young accountants LLP, waarvan €10.000 betrekking heeft op het voorgaande boekjaar. Een bedrag van €22.000 betreft specifieke controleopdrachten inzake subsidieverantwoordingen uitgevoerd door Ernst & Young Accountants LLP.

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Onderhoudslasten	209	215	185
Verzekeringen, belastingen en bewaking	53	62	47
Water, gas, electra	43	54	41
Totaal huisvestingskosten	305	331	273

Bedragen x €1.000	2016/2017 werkelijk	2016/2017 begroot	2015/2016 werkelijk
Afschrijvingen immateriële vaste activa	683	688	752
Afschrijvingen materiële vaste activa	538	506	509
Bankkosten	268	271	390
Totaal afschrijvingen en financiële lasten	1.489	1.465	1.651

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum tot aan de goedkeuring van de jaarrekening door de Raad van Toezicht op 4 december 2017 geen gebeurtenissen voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

De jaarrekening 2016/2017 is op 4 december 2017 vastgesteld.

Overige gegevens

Het Wereld Natuur Fonds kent geen statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht en het bestuur van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016/2017

Ons oordeel

Wij hebben de in dit verslag (op pagina's 90 tot en met 139) opgenomen jaarrekening 2016/2017 Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland op 30 juni 2017 en van het resultaat over de periode 1 juli 2016 tot en met 30 juni 2017 in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 30 juni 2017;
- de staat van baten en lasten over de periode 1 juli 2016 tot en met 30 juni 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne

beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het

opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 13 december 2017
Ernst & Young Accountants LLP
drs. J. Waals RA

Colofon

Wereld Natuur Fonds
Driebergseweg 10
3708 JB Zeist
030-6937333

Redactie

Amy Greve
Oncko Stuiveling
Willem Vermeulen
Mariëlle Wisker

Vormgeving
Alexander Kahrel

Druk
Graphic, Leusden

Fotografie

Cover	� naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF
p 4	� National Geographic Stock / Michael Nichols / WWF
p 6	� Martin Harvey / WWF
p 8	� naturepl.com / Juan Carlos Munoz / WWF
p 15	� naturepl.com / Ernie Janes / WWF
p 16	� naturepl.com / Mark Carwardine / WWF
p 18	� Mauri Rautkari / WWF
p 20	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 23	� naturepl.com / Doc White / WWF
p 25	� WWF-US / Colby Loucks
p 26	� McDonald Mirabile / WWF-US
p 29	� naturepl.com / Andy Rouse / WWF
p 31	� Shutterstock / Seb c'est bien / WWF-Sweden
p 32	� naturepl.com / David Fleetham / WWF
p 35	� Hollandse Hoogte
p 37	� Bas Meelker / WNF
p 40	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 44	� Brian J. Skerry / National Geographic Stock / WWF
p 46	� WNF
p 48	� WWF / Mike Goldwater
p 50	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 52	� WNF
p 58	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 63	� naturepl.com / Angelo Giampiccolo / WWF
p 64	� Martin Harvey / WWF
p 73	� WWF / Richard Stonehouse
p 76	� naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF
p 78	� Brent Stirton / Reportage by Getty Images / WWF
p 81	� National Geographic Creative / Paul Nicklen / WWF
p 84	� Joost van Uffelen / WWF
p 88	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 92	� naturepl.com / Mark Brownlow / WWF
p 95	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 104	� Susan Leece
p 110	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 113	� naturepl.com / Doug Perrine / WWF
p 114	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 120	� naturepl.com / Inaki Relanzon / WWF
p 123	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 127	� naturepl.com / Karl Ammann / WWF
p 135	� Staffan Widstrand / WWF
p 139	� naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF
p 141	� naturepl.com / Anup Shah / WWF
p 143	� naturepl.com / Solvin Zankl / WWF

Onze missie

Het Wereld Natuur Fonds zet zich sinds 1962 actief en met succes in voor natuurbescherming over de hele wereld. We streven ernaar de prachtige rijkdom aan dieren en plantensoorten op aarde te beschermen. Samen met anderen willen we een wereld tot stand brengen waarin mens en natuur in harmonie leven.

